

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad, az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre 5 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 16 frt, 1/2 évre 10 frt, 1/4 évre 7 frt, 1/4 évre 8 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitótér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RESZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A vallásszabadság.

Arad, november 9.

Ideje, hogy a 19. század végén törvénykönyvünkbe igtassuk a vallás szabadságát! E szavakkal tejezte be a kormány részéről Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter utolsó parlamenti vitáját azon hároméves alkotmányos küzdelemnek, mely mindvégig egyike lesz közéletünk békés forradalmi legnagyobbikának és legsikerültebbjének.

E küzdelem forrongásba hozta a nemzet egész társadalmát, annak minden osztályát, faját és felekezetét. A reformok ellen emelt gátakon tulcsapott a közérzet áradatja s az előre törő és visszavert hullámok csapásai három kormányt döntöttek meg és szétörték vagy annyira meglazították a pártok kereteit, hogy egész alkotmányos életünk új alapokra fog inntul helyezkedni.

A nagy küzdelemhez méltó a kivivott siker. Az egyéni szabadságnak legfontosabb és legbecsesebb tényezőjét a lelkiismeret, a meggyőződés, a gondolat szabadsága képezi. E szabadság elnyomása miatt s ennek kivívásáért folytak a civilizált nemzetek körében a leghosszabb és legvéresebb harcok. Hazánk történetének lapjain is nincs e jognak egyetlen biztosítéka, mely ne vérrel, vagy — az újabb korban — ne tartós és heves alkotmányos küzdelmek árán volna a papi hatalommal szövetkezett cezarizmustól kicsikarva.

Annyi hatalmas befolyás és érdek az országon kívül s a polgárság körén belül

állt utjában a lelkiismeret teljes felszabadításának, hogy még a nemzeti felbuzdulásnak, a fegyveres ellentállásnak nagy napjaiban, 1848-ban és kitért a végleges megoldása elől a törvényhozás, nehogy az önvédelem élet-halál harczában a társadalmat s azzal a nemzet erejét megossza.

A lelkiismeret teljes felszabadításának problémája újabb alkotmányos életünk számára maradt örökül. Miként a tegnapi képviselőházi ülésen Wlassics kultuszminiszter az ő idézett beszédében helyesen kiemelte, a mostan végrevalahára szentesítés alá jövő javaslat az utóbbi 25 év alatt már a harmadik. Eötvös József báró javaslatának — ugymond a miniszter — nem sikerült törvényerőre emelni a vallás szabad gyakorlatát, pedig lehet mondani, hogy a lehető legnagyobb eszközökkel igyekezett ezt érvényesíteni, s a vallás szabad gyakorlását törvényerőre emelni. Az 1875-ik évben a ház bizottságot küldött ki a vallás szabadságról szóló törvényjavaslat dolgában; ennek sem sikerült az! Oly szellemóriásoknak kellett a küzdőterre lépniök, mint Wekerle, Csáky és Szilágyi, hogy a nagy elvnek, magasztos eszmének megvalósítása a siker kilátásával, a győzelem reményével vétessék fogamatba. Es bár e heroszok a parlament óriási többségére támaszkodva az egész magyar nemzetnek impozánsan megnyilatkozó közérzetébe vethették meg lábukat, bukniok kellett, mielőtt célhoz értek, s a féltett lobogót utánuk jövő bajtársaik tüzhették ki a szerencsésen megvívott magaslatra.

Azonban a teljes vallásszabadság ideálját, azt, a mely az egyént teljesen függetleníti az állam gyámkodó befolyásától az ő lelkiismerete ügyeiben, még most sem valósíthattuk meg teljesen. Az elfogadott törvényjavaslat — miként Csáky Albin gróf a tegnapi ülésen hangsúlyozta — biztosítja ugyan a lelkiismereti, és vallásszabadság egyik fő posztulátumát, azt t. i. hogy ezentul senki sem lesz kénytelen vallásos lelkiismereti meggyőződése ellenére egy bevett, vagy törvényesen elismert felekezethez tartozni, de a főrendiház módosításához képest, melybe tegnap a képviselőház is belenyugodott, 5 évig tartozik a kilépő az elhagyott felekezet terhehez járulni; azonkívül a gyermekek kötelező vallásoktatásában sincs meghagyva a szülők teljesen szabad rendelkezési joga. Első tekintetben ez nagy csorba a vallásszabadság elvének teljes keresztülvitelében, de a törvényhozásnak meg kellett alkudni a multból örökölt s még mindig fenálló viszonyokkal. Az egyes hitközségek ma még oly fontos misszióit teljesítik a kulturális haladásnak, a nevelésnek, hogy az egyéni szabadelhatározás ama korlátozása szükségesnek mutatkozott a hitközségek stabilitásának biztosítása céljából és az a lehetőség sem volt kizárva, hogy a kiléphetés jogával egyes hitközségek tagjai nem meggyőződésük sugallatából, hanem azért fognak élni, hogy ama hitközség terheitől tömegesen menekülhessenek.

Ezen korlát mégis inkább csak anyagi, mint erkölcsi s épen azért nem a lelkiismeret terheli, bilincseli. Egyébként pe-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Két beteg.

Te lázas vagy szivecském,
Én meg kehes vagyok,
A meghalásra bármely'
Épen elég nagy ok.

De megvigasztal az, hogy
Már más is volt beteg,
S kiket már elsírártak,
Most is lélegzenek.

Meg aztán, mit betegség,
Láz ide, vagy oda,
Ki ugy szeret, miként mi,
Az nem hal meg soha!

Hrabovszky Lajos.

Modern világ.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tárczája. —

Írta: Kocsis Gizella.

Nagyságos Asszonyom!

E megszólítással vissza kívánom varázsolni a régi fényt, a pompát, mely önt körül-

vett. Oda helyezem ismét abba az ósregi házba, újra visszaadom önnek magas tekintélyét, a szerenese istennőjét elküldöm önhöz: árasztza el kegyeivel és szolgáljon önnek.

Ön újra nagy, boldog, elégedett, hogy annál jobban fájjon a szomorú valóság: szegénysége, nyomora és az a kínos, a megvetés és elhagyatottság szülte érzelem, mely immár befészkelte magát szívébe. Ön rabja lett nyomorúságának. A nyomor az ön még mindig gögös lényét lealázta ugyan, én megtörni kívánom.

Ugy-e jámbor oselekmény?

Ne botránkozzék meg kérem, bűnöm ketős lenne, de korántsem oly nagy, mint az öné volt.

Igen, összezuzom, porrá rőröm, leirhatatlan gyönyörrel szívémben, megrendítőn nyugodt mosolylyal, rendithetetlen lelki nyugalommal, mint ama nagy művész, ki lelki alkotásának legremekebbét, művészi tökélylyel alkotott szobrát, pillanatot alatt darabokra szarta.

Nem óhajt kacagni? Hisz elébe kell hogy tűnjék az én megtört alakom, eszébe kell hogy jusson irányomban tanusított jóakarata, jóindulata és mostani halátlanságom talán keserű könnyeket fog fakasztani szemeiből.

Ne sirjon, nagyságos asszonyom; az ön könnyei megindíthatnák gyenge, hiszékeny szívemet, letenném a fegyvert, békét kötnek és megboosátanak önnek, lelkemből.

De nem, nem! Gyűlölöm önt, gyűlölöm lelkemből. S ha szövetségre léphetnék az alkotás urával: földön csuszó, porban fetrengő férget alakíttatnék önből és lábaimmal taposnám össze.

Nem, az is kevés. Nerója lennék, kaczagva nézhetném legborzasztóbb kinjait, na ön lehetne áldozata.

Nos, még sem kaczag ugy, mint régen egykor, mikor meg kellett hajolnom művészi tehetsége előtt, ama páratlan ügyessége láttára, melylyel saját kézírásomat utánozva, egy levelet bocsátott kegyesen rendelkezésére annak, ki nagyon közel állott az én szívemhez.

Ne, ne ijedjen, ne sápadjon el. Régen tudom mindezeket, sőt többet is.

Mikor kizavarták a rég megszokott kényelem honából, dobra verték a legszebb butorát és ön hajlék, kenyér nélkül állott künn a hideg télben és senki azok közül, kik önnek tömjént hintettek egykor, nem fogadta be hajlékába, egy levelet kapott ön is, tele gyöngéd vigasztal, a legnagyobb tapintattal kínált állással, mit ön el is fogadott.

En irattam ezt a levelet egy ismerősömmel, ugyan ama grófi család egyik tagjával, kinek házában ön élt, mindaddig, míg férje ismét visszafogadta és most tőle élvezzi a kegyelem kenyerét, mert utálja, megveti önt.

Még sem kaczag nagyságos asszonyom? Pedig önnek olyan jól áll. Apró fehér fogai

dig az egyházpolitikai reformok egész sorozata, melynek a szóban levő része csak utolsó zárkövet képezi, abban találja rendkívüli fontosságát, hogy összes társadalmi intézményeink úgy vannak átalakítva, hogy a felekezeten kívül álló egyén ezután összes polgári jogait zavartalanul gyakorolhatja, annélkül, hogy felekezetek, vagy azok papjaira volna utalva. Ez a közelmúltnak korszakot alkotó vívmánya, míg a közel jövő feladata lesz ezen becses kincsek — megvédése.

BELFÖLD.

Álláspontok. A Ház pénteki ülésében a választás szabad gyakorlatáról szóló javaslat tárgyalásánál minden párt sorompóba állította szónokát. A szónokok jellemzők voltak a pártjukra. A szabadgyűlést és kormány álláspontját nem kisebb államférfiak, mint O s á k y Albin gróf, volt kultuszminiszter és dr. W l a s s i c s Gyula jelenlegi kultuszminiszter képviselték. A nemzetipárt savanyú felfogását a szőlőre éhező K o v á c s Albert tolmácsolta. Az ultramontánizmusért V a j a y szállt sikra, a radikálizmusért H e r m a n Ottó. Mindez álláspont érthető és saját szempontokból igazolható. Egy volt rettentően érthetetlen, zavaros és komikus. Ez álláspont K o l o s s v á r y Kiss Istváné volt. Melyik pártot képviselhetette? Perze az — Ugjonét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 9.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Josipovich Géza és Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső b. miniszterelnök, Perczel Dezső, Lukács László, Dániel Ernő, Darányi Ignác, Fejérváry Géza báró és Josipovich Imre miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A költségvetés.

Molnár József elismeri, hogy a jelen költségvetés realisabb, őszintébb a megelőzőknél, azonban még ez sem az a szolid, minden ízében megbízható költségvetés, amelynek lennie kellene. Többet találunk ebben a budgetben is, de régi szomorú tapasztalatunk megújul ennél is, mert sok olyan dolog van, ami csak a többlet felmutathatása érdekében került a költségvetésbe, ahol pedig nem kellene előfordulniuk. (Helyeslés a szélsőbalon.) Egyébként a költségvetés tanúságai szerint a jelen-

legi rendszer mellett lehetetlen, hogy a kormány nagyobb áldozatot hozhasson, nagyobb intézmények életbeléptetésére és megerősítésére, mert erőforrásaink mind le vannak foglalva a mindennapi megélhetés által. (Helyeslés a szélsőbalon.) Minden bajunkat még tetézzük azzal is, hogy a személyszaporítás napirenden van az igazgatás minden ágában. Ezzel velejár a tömegtelen nyugdíj igény, ami az államterhet ugyszólván napról-napra növeli. Ezt tetézi a honvédelmi miniszter, aki a közös hadseregből csoportosan veszi át a tiszteket a honvédséghez és ennek nyugdíjalapját lelkiismeretlenül megterheli, eltekintve attól, hogy a legutóbbi özi gyakorlatok tanúsága szerint ezek az áthelyezett tisztek a honvédség harczképességére is káros hatással vannak. Es ily tovább. Es ezekkel a viszonyokkal, melyek a kiadásokra vonatkoznak, nem állnak arányban a bevételek. Ami adórendszerünk egyenesen a megélhetést támadja meg és egyebek között megteremti még a szocializmust is, amely mind nagyobb mértékben üti föl a fejt. (Helyeslés balfelől.) A szerződéses Ausztriával kötött szöveg állnak és még nem tudjuk, hogy a kormány mit akar tenni. A kormány politikája egyébként sem megnyugtató s mert esta rendszert nem helyesi, a költségvetést nem szabazza meg. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Perczel Dezső belügyminiszter reflektál a belügyi politikát illető megjegyzésekre s ezek között a Szapáry megjegyzéseire is. (Halljuk! Halljuk!) Az egyházpolitikát íetbe léptették, még pedig egyszerre, ami helyesebbnek bizonyult. Es megtörtént az életbeléptetés sokkal kevesebb izgatottsággal, mint sem várták. Es ebben a tekintetben honorálja a katolikus főpapság legnagyobb részének előzékeny magatartását, amelylyel a pacifikációt lehetővé igyekszik tenni. Ellenben konstatálja, hogy az alsó klérus egy része még most is izgat. (Ugy van! jobbfelől.) Reméljük: ezeken nem fog mulni a pacifikáció. (Helyeslés.)

Az anyakönyvi kerületek száma 4942, tehát elégséges arra, hogy akadálytalanul folyják az anyakönyvvezetés. (Helyeslés.) A költségek összesen 609000 trtra rúgnak, tehát nem háglják ul a preliminált összeget. Nem tagadja, hogy kezdetben voltak nehézségek, de ezek tudvalevőleg el nem kerülhetők, de ezek az életbeléptetésnek nagyobb akadályai nem voltak. (Helyeslés.) A felügyelői intézmény ellen sokat beszéltek, de ezen a téren igazán bevált s ez biztosította a nyugodt átmenetet az új állapotba. A felügyelet megosztja ugyan a felelősséget, de ez nem hátrányos, sőt ellenkezőleg előnyös, mert itt a felügyelők még az anyakönyvvezetők beoktatását is elvégezték. Es e helyütt a felügyelőknek köszönetét fezi ki a lelkiismeretes eljárásért, amit tanusítottak az életbeléptetés nehézségei között. (Helyeslés.)

Reflektál arra, hogy a tegnappal véget ért az egyházpolitikai akció és abban elismeri Szapáry kijelentésének korrektségét, hogy most már az egyedül hazafias még az ellenzőkre is, hogy a törvények álláspontjára he-

lyezkedjenek. (Helyeslés.) Remélhetőleg egyházpolitikával nem kell egyhamar foglalkoznunk, ami alatt természetesen nem értendő a kath. autonomia és a congrua, amelyre nézve a kormánynak határozott ígérétei vannak. (Helyeslés jobbfelől.)

A mi a választási lajstromokat illeti, ezekre is nyilatkozik. Ezekről bekérte a jelentéseket, amelyek szerint a választók száma a jelen évben az összeírások aránylag több választót konstatáltak, mint az előző években s ami az indokolható apadást illeti, az alig 1 százalék volt. Tehát azok a visszaélések, amelyeket hangoztatnak, már csak ezért sem állják meg a kritikát. Az eljárás ezuttal is lelkiismeretes volt s így légből kapottak az erre vonatkozó vádak. (Helyeslés jobbfelől, ellenmondás balfelől.)

A közigazgatási reformot illetőleg a kormány már többször nyilatkozott és mindannyiszor kijelentette, hogy milyen sorrendben szándékozik ezt a reformot elkészíteni és végrehajtani. A sorrend azonban nem fogja kötni a parlamentet, amely olyan sorrendben tárgyalhatja, amint jónak látja. A reformot először kritika alá bocsátja, még pedig április havában. Alkalma lesz a közvéleménynek megbirálni a majd az új választás után hozzá láthat a törvényhozás megválasztásához. (Helyeslés jobbfelől.)

Szóba hozza a neki imputált megsértését az önkormányzatnak. A malheur egy neme ez, ha őt illetik ilyesmivel, aki mindig legmelegebb védője volt az igazi önkormányzatnak. A reformnál majd bizonyosságát adja annak, hogy milyen barátja az autonomiának? (Helyeslés.)

Ezekben megfelelt Szapáry kérdéseire s még ezt is hozzáteheti, hogy a vám szerződés és a bankkegyezmény megújításánál is olyan eljárást szándékozik követni amely aligha lesz eltérő a Szapáry felfogásától. A többi kérdéseket illetőleg amelyeket Szapáry felhozott, csak azt mondhatja, hogy azok a kérdések a kormánynak benne vannak a programjában. A nemzetiségi törvényt szóló ma másként csinálná meg, de most megbolygatni a legnagyobb politikai hibának tartaná. (Helyeslés.) Hogy a kormány s nemzetiségi politikában milyen irányt követ, az eddigi tetteiből is megítélhető s a felelősséget szívesen elvállalják e tettekért. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

Ezeknek alapján konstatálja, hogy differencia azok között, amiket a kormány programjába fölvevett, s amiket Szapáry mondott, nincsen.

Horánszky setétn látását egy politikai Werther kesergéseinek tartja, mert nem látja azokat a vigasztalan állapotokat, amelyeket Horánszky festett. Egyébként maga ha Horánszky visszajön Kassáról, akkor ő maga fogja hirdetni, hogy nem olyan szomorúak az ország kilátásai, mint a minőknek épen ő hirdette. (Zajos helyeslés és derűtség jobbfelől.)

Szapáry Gyula gróf személyes kérdésben szólva, kijelenti, hogy ő a pártalakulásokat úgy értette, hogy a többség és a vele egy alapon állók állapotjanak meg a legfontosabb teendőikben és ezek legyenek az irányadók.

Hentaller Lajos: Szóval csináljanak újabb bihari pontokat. (Derűtség a szélsőbalon.)

Ot percz szünet volt.

Babó Emil polemizál a belügyminiszter beszédével. Szerinte ez a beszéd is csak öregbíti azt a bizalmatlanságot, amelylyel ő a kormány iránt viseltetik, s a mely e bizalmatlanság kifolyásaként a költségvetést nem szabazza meg. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A vita folytatását megszakították és következtek

az Interpellációk.

Polonyi Géza amiatt interpellál, hogy a magyar házassági jogot a közös hadsereg saját külön rendeleteivel megsértette és ezzel megsértette az alkotmányt. A közöshadsereg rendelete főtartja az egyházi áldás kikérésének köteleességét és ezzel beletűközik a magyar házasságjogba. Ez különösen a cultus disparitás eseteiben ominozus, mert az illető katonának vagy házasságáról, vagy rangjáról kell lemondania, mert a cultus disparitás eseteiben nem adja őt össze a pap. A rendeleteket kiadta Krieghammer, aki még csak azt sem írja alá, hogy miniszter, amivel ezek a saureiterek annak adják bizonyítékát, hogy az alkotmányra mit sem hederitenek.

Elnök: Ezért a parlamenti illemet sértő kifejezéseért a képviselő urat rendreutasítom! (Helyeslés.)

Polonyi Géza előterjeszti kérdéseit.

nygy villognak a halvány ajkak mögüi, szenvedés okozta, megviselt arczán pedig megjelenik a régi rózsás pír, mely sokakat bájolt el régen.

Ne remegjen, nincs miért.

Ne féljen, nincs kitől.

Az élet még sok gyönyört hozhat önnek, mert az Isten bőségesen fizeti vissza a jót és jutalmát érettem még nem kapta meg.

Tudom, szeretné, ha eltűnnék a földszínéről, mert zavarja napjait emlékem, elüzi álmaim képen és szellemem kíséri, üldözi őnt.

Pedig láss: soraunk annyira hasonló, mi vigasztalhatnók egymást.

Őn elvesztett mindent, én sokat.

Szeretném sajnálni őnt, de nem tudom, noha azt mondtam önnek a minap, mikor kegyes volt meghívni és sajnálattal, pusztá véletlenség nyomán vette tudomásul szenvedett veszteségemet.

Milyen nagy mester ön, ragyságos asszonyom! Azaz, csak volt. Letűnt már fénykora, mert kinek mutatná még be fényes tehetségét?!

Az ön korszaka örökre letűnt. Ön olyan, mint egy divatját multa, elavult szellemben megirt irodalmi mű, melynek láttára ma, szerzője előtt, csak kiméletesen mosolyogni szoktunk.

De azért nyugodjék meg, ön nem élt

hiába... S ha neve nincs is megörökítve a történelem lapjain, egy parányi helyen örökké élni fog, az én szivemben, honnét az idők végtelene sem fogja kiirtani azt a határtalan gyűlöletet, azt a mély megvetést, mit ön iránt érzek.

Es most az Eg kegyelme önnel.

Boruljon le újra, úgy mint szokszor tenni szokta az oltár lépcsőjén s ha szentségtörő lelke vigaszt az imában hiába keres, próbáljon elmondani egy röpke fohászt azért kinek őnta adhatlan jóakarója volt, a — v o l e g é n y e m é r t.

Menjen ájtatoskodni, olyan jól áll ez önnek.

További jóindulatáról biztosítja és szíves meghívásának soraival eleget velt tenni

Leontine.

Mikor a levelet befejezte az idősebb Horvay leány, lehuzta jeggyűrűjét ujjáról és egy sor írás nélkül, mely a szörnyű igaztalan vád elhárítására törekednék, elküldte Dezső Béla címére.

Aztán lenéző, büszke mosollyal lépett a szalonba, hogy bemutassa első asenge színészi tehetségét, a t e t t e t é s szerepében.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Polónyi kérdéseit Bánffyhoz, Perczelhez és Erdélyhez intézte, nevükben azonban **Fejérváry** felelt, aki kijelentette, hogy **Krieghammer** rendelete alkalmazkodás az új házassági joghoz. Polónyi csupán feltevésekből indult ki, tehát következtetései tarthatlanok. Egyébként a rendelet nem vonatkozik a tartalékos tisztekre. Kért a válasz tudomásul vételét. (Nagy zaj balfelől. Ez nem válasz! Fejérváryt, nem interpellálták, nincs joga felelni.)

Bánffy konstatálja, hogy a rendelettel a kormány a minisztertanácsban foglalkozott. A kérdésben különben a **Fejérváry** által adott választ magáévá teszi, s kéri annak elfogadását.

Polónyi nem veszi tudomásul a választ annál kevésbé, mert ő nem **Fejérváryt** interpellálta. (Nagy zaj. **Drakulics** folyton bekiált.)

Elnök **Drakulicsot** kétszer rendreutasítja.

Drakulics: Bánom is én! Tessék százszor is. (Nagy zaj.)

Erdélyi, ki későn jött, nem tudva a történeteket, kijelenti, hogy nem ismeri az interpellációt, de ha neki kiadják, arra felelni fog. Az ellenzék viharosan megéljenzi. **Bánffy** idegesen felpattan helyéről.

Elnök szavazásra felteszi a kérdést.

Péchy: Nem lehet szavazni, mert **Erdélyi** felelete után szavaznak.

Drakulics szerint **Erdélyi** dezavualta **Bánffy**t.

Erdélyi szólni akar, (nagy zaj) de szavai elvesznek a lármában.

Polónyi odakiáltja: Tessék lemondani!

Madarász a parlament komolyságának megfelelően kéri a kérdést feltenni.

Bánffy kijelenti, hogy **Fejérváry** joggal felelt mert a minisztertanács megállapodásait tolmácsolta.

Apponyi, **Tibád** és **Bethlen Gábor** a kérdés feltevéséhez szólnak.

Elnök az adott válasz tudomásul vételét bocsájtja szavazásra. Ha a Ház ellenkezőleg határoz, akkor **Horváth** javaslatát elfogadja. A Ház többsége elfogadta, hogy **Fejérváry**nak a **Bánffy** által magáévá tett válasza fölött szavaz. A tudomásvetel előtti szavazást husz ellenzéki képviselő írásbeli kérdésére hétfőre halasztották.

Bécsi botrányok.

— Az osztrák képviselőház ülése. —

Kora reggel óta élénk mozgalom volt észlelhető a képviselőházban. Az antiszemita és klerikális konventikulumokat tartottak, tanácskozási forma fölött, melyben a tegnapi ülést **Lueger** ügyét napirendre hozzák. Végre megállapodtak abban, hogy eltekintve az ülés elején teendő interpellációktól, az ülés végén sürgősségi indítványt nyújtanak be.

Midőn **Chlumetzky** elnök az ülést megnyitotta, a ház és a karzat zsúfolva volt. **Welsersheimb** kivételével az összes miniszterek megjelentek. A képviselők körülállták az elnököt s nagy figyelemmel hallgatták a jegyzők szokásos bejelentéseit.

Az első nagyobb vihar **Badeni** gróf beszéde alatt tört ki. Mikor a miniszterelnök kijelentette, hogy valójában az, mintha a kormány **Lueger** megerősítését feltételektől teste volna függővé, **Lichtensteiner** herceg, az antiszemita tábor egyik ismert vezére féktelen dühvel kiáltott közbe:

— Ez hazugság! Mindnyájan megesküdhetünk rá!

Perczekig tartó, óriási zivaj tört ki. Az elnöki csengettyű hangja elveszett a lármában. **Szenvedélyes** kifakadások hangzottak. **Badeni** gróf azonban nem veszté el hidegvérét, folytatta beszédjét nyugodtan, mintha mi sem történt volna.

A legnagyobb botrány azonban később, **Lueger** beszéde alatt tört ki. **Lueger** ugyanis reflektálva **Badeni** gróf kijelentésére, hogy a személyes motívumokat, a melyek a megerősítés ellen szólnak, részletesen nem akarja, heves hangon kiáltotta a miniszterelnök felé:

— Fel szólítom önt, tárja fel azokat az okokat; — mondja el, miket tud fölőlem!

Erre a nagy hangon tett kijelentésére a második karzat **Lueger** párti látogatói tomboló tetszésében törték ki. A tetszészivihar majd szétvetette a termet. Őzönével röpködtek a kiáltások:

— Hoch **Lueger**!
— Le a kormánnyal!
— Zsidó bérenczek.

A figyelem természetesen egyszerre a karzat felé fordult, a mely nem akart lecsendesedni. A zivaj pokoli volt. Az elnök rögtön kiadta a rendeletet, hogy a második karzaton üritsék ki. A tömeg ellenszegült a teremőröknek. Tapsoltak, füttyöltek, piszagtak. Erőszakkal kellett csaknem minden egyes embert eltávolítani a karzatról.

Steiner antiszemita képviselő a kormány és az elnöki emelvény felé mutatva, kiabálta:

— Titeket is ki fognak még innen üríteni, csak hogy más módon.

A karzaton erre a közbeszólásra még jobban orditozni kezdettek.

Mikor az első galleriához ért a második karzatról kiszorított tömeg, erőszakkal be akart ide törni. A teremszolgák ellentállottak; dulakodás támadt, mire az első számú karzaton is kitört a zajongás. A teremszolgák felé ezer szidalom repült.

— Pfuj zsidó bérenczek!
— Tiiis kutya zsidók vagyatok!
Wrabets liberális képviselő felháborodva kiáltja:

— Ime, ezek a **Lueger** ur párthívei. Az antiszemita dühösen vágnak vissza: — Jól teszik, az arczotokba mondják, hogy kik vagytok.

Gesman tombolt.
— Kóstolónak jó, ugy-e? Így fognak bánni veletek.

Steiner a miniszterelnök felé fordulva zajong.

— A bécsiek nem ruthének!

A karzaton ezalatt valahogy mégis kifutik. Egyesek megkísérik újra visszalopózkodni, a mi azonban nem sikerül. Egy **Gruher** nevű volt színházi munkás, a ki erőszakoskodni próbált, letartóztatott.

Csak miután a karzatok kiürültek, folytathatta tovább beszédjét **Lueger**.

A tanácsotestület ülésében **Friebeis** dr. kerületi főnök felolvasta a **Lueger** meg nem erősítésére vonatkozó helytartósági rendeletet és közölte, hogy az új polgármesterválasztás szerdán vagy csütörtökön lesz.

Arad és a mezőgazdasági statisztika.

Arad, november 9.

A minapában közöltük a földmivelésügyi miniszternek Magyarország gazdaközönségéhez intézet felhívását, melyben a gazdaközönség buzgó, tevékeny közreműködését kéri a mezőgazdasági statisztikai összeírásához. Ezzel a felhívással kapcsolatban ismertetjük most **Intitórius** Kálmán városi főjegyző tollából az alábbi tudnivalókat:

A mezőgazdasági statisztika összeíró bizottság előzetes munkálatai szerint **Arad** sz. kir. város törvényhatósági területén az egyes önállóan kezelt gazdaságról és annak felszereléséről 4000—4500 kérdő iv, gazdasággal nem bíró állattulajdonos birtokában lévő állat állományról 8000—10000 kérdő iv lesz a számláló ügynökök által kitöltendő.

Arad város belterülete és külhatára összesen 46 számláló kerületre osztott fel és minden kerületben egy számláló ügynök alkalmazta-

tott kik működésük tartama alatt közhatósági tisztviselőknak tekintendők.

Hogy az összeírandó mezőgazdasági statisztikai adatok a valóságnak megfelelően, s a számláló ügynökök valamint a gazdaközönség a hosszas ácsorgással járó idővesztéstől megkíméltesse: az összeíró bizottság abban állapodott meg, hogy a számláló ügynökök úgy a város területén házról házra mint a külhatárbán tanyáról tanyára menve teljesítik az összeírást.

A gazdaközönség e kényelmével és előnyével szemben méltán elvárhatja az összeíró bizottság, hogy a számláló ügynökök által feltett kérdésekre a feleletek gyorsan és késedelem nélkül meg fognak adni, hogy azok az összeírást 1896 év november 20-tól 30-áig befejezhessék.

A feltett kérdésekre a gazdaközönség csak az esetben lesz képes a valóságnak megfelelő adatokat megadni, ha a gazdaságában lévő állatokat, gazdasági gépeket és eszközöket, fogatokat a szerint a mint azok f. évi november hó 20-án birtokában vannak előre összeszámlálja, vagy feljegyzi, és ehez képest a számláló ügynököknek a kérdésére a feleletet haladéktalanul megadja.

A kérdések a következők lesznek:

1. A gazdálkodónak, tulajdonosnak, haszonélvezőnek, bérlőnek neve és lakóhelye?
2. A gazdálkodó foglalkozása?
3. A gazdálkodó anyanyelve?
4. A gazdálkodó hitfelekezete?
5. A község határában kezelt gazdaság területe?

6. A birtok tulajdoni jellege?

7. Tartozik-e a gazdasághoz más község határában fekvő vele együtt közös felszereléssel bíró gazdaság? Mely községben és megyékben?

8. Bir-e a gazdálkodó más község határában fekvő, külön felszereléssel bíró önálló gazdasággal? Mely községben és megyében.

9. Ha a gazdálkodó a földműves osztályhoz tartozik saját gazdaságának művelésén kívül jár-e napszámba is? jár-e fuvarba is?

10. A külső mezői gazdaságban hány egyén foglalkozott állandóan az 1895-ik évben?

11. Tartozik-e a gazdasághoz iparvállalat és milyen?

12. A gazdasághoz tartozó iparvállalatban vagy magában a gazdaságban állandóan alkalmazott iparosok száma?

13. Használt-e az 1895. év folyamán a gazdaságban műtrágyát, hány métermázsát?

14. A gazdaságban milyen gazdasági gépek és eszközök vannak használatban gőz, ló és emberi erőre?

15. A gazdaságban hány ló, ökör, bivaly, öszvér és szamar vagy tehén fogatú igás fogat van?

16. Az 1895. évben biztosítva voltak-e a gazdaságban az épületek, a gabona és takarmány, vagy általános biztosítás történt-e: tűz ellen? vagy a termények jég ellen?

17. Szoktak-e a gazdaságban állatokat hisztálni? az 1894. év november 20-tól 1895. évi november 20-ig hisztalt állatok, ugymint szarvasmarha, sertés, juh darab száma?

18. A gazdaságban, beleértve a most hisztoltakat is összesen hány darab szarvasmarha, ló, szamar, öszvér, kecske, sertés, juh, baromfi, méh köpü van?

19. A 18-ik számú kérdésben kimutatott állatok részletezése nevezetesen hány szarvasmarha van ivar, kor és faj szerint, hány borjú 1. 2. 3. éves és 3 éven felüli; tehén 1. 2. 3. 4. éves és 4 éven felüli, ökör (tinó) 1. 2. 3. 4. éves és 4 éven felüli, hány mén, kanca és herélt ló, vagy csikó van 1. 2. 3. 4. éves és 4 éven

felüli, hány szamar és öszvér 2 éven aluli 2 éven felüli, hány öreg és gedo keoske, hány öreg kan, koca és herélt sertés, hány meddő malacz, hány juh, kos, bárányos fejős, bárányos nem fejős, meddő, hány ürü tokjuh és bárány van?

Hány baromfi van u. m. tyukféle, pulyka, lud, kacsa galamb.

Hány mozgó szerkezetű és közönséges méh kaptár van? az 1895. év folyamán termet méz és viasz sulya kilogrammokban mennyi? Hány gyümölcsfa van: alma, körte, cseresznye, meggy, barack, őszibarack, szilva, mandula, gesztenye, eperfa. Ezekből mennyi a nem termő fiatal fa, mennyi a termőfa, mennyi a nem termő már vénülő fa?

Minden kérdésre az a mennyiség mondandó be, mely a gazdának vagy gazdasággal nem bíró állattulajdonosnak 1895. évi november 20-án az Arad sz. kir. város törvényhatósági területén létező külső határbeli vagy kerti gazdaságában, udvarán, ketreczében vagy egyéb helyiségében van.

Ha valakinek más községben is van mezei vagy kerti gazdasága, vagy állat állománya, ez nem Aradon, hanem azokban a községekben lesz összeírandó a hol azok f. év november 20-án léteztek vagy tartottak.

Az állattulajdonosok tartoznak azon állat állományokat is bemondani, melyek f. évi november hó 20-án uton, vásáron vannak, ha azok az Aradon lévő gazdasághoz tartoznak.

Azok az állatszállítványok pedig a melyek külföldre való tömeges kivitel végett vasútra vagy hajóra adattak de november 20-án még nem lépték át az ország határát, ott iratnak össze a honnan elszállítottak, de világosan megjelölendő, hogy utban vannak külföldre vasúton (vagy hajón.)

Az ezredéves kiállítás.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 9.

Goluchovszki Agenor gróf külügyminiszter Bánffy Dezső báró miniszterelnökhöz intézett átiratában kijelentette, hogy az ezredéves országos kiállítás érdekeinek előmozdításában készséggel hajlandó közreműködni. A külügyminiszter egyszeremind körrendeletet intézett valamennyi osztrák-magyar valóságos konzulátushoz, melynek bekezdése megleghangu méltatása ama emlékezetes ünnepeknél, melyet a magyar nemzet a jövő évben rendezni készül. „Azon általános érdeklődés, melylyel a kiállítás eszmélyét mindenütt fogadták és felkarolták, ama lelkesedés, melylyel állam és társadalom ezen eszme megvalósításán fáradozik, elegendő garanciát nyújtanak a nagy mű teljes sikerét illetőleg“.

A közös külügyminiszter ezután kifejti azt, hogy a császári és királyi konzulátusok közbenjárása kétségkívül dokumentálni fogja a külföld előtt azt a tényt, hogy az ezredéves országos kiállítást a magyar királyi kormány maga rendezzi, ami alkalmas arra, hogy a külföld érdeklődését és egyszeremind bizalmát is felköltse. A miniszter ennél fogva felhívja a konzulátusokat, hogy hatáskörükben tegyenek meg mindent arra nézve, hogy a külföld figyelme a hazafias és széles körök érdeklő vállalatára tereltesse. A konzulátusok intézkedéseiről és közbenjárásuk sikeréről külön jelentést kér a közös külügyminiszter.

A magyar királyi államvasutak igazgató elnöke Ludvig Gyula miniszteri tanácsos, igen érdekes meghívót intézett a külföldi vasutak igazgatóihoz. Tekintettel az ezredéves országos kiállítás alkalmából várható nagy idegen forgalomra is a millenniumi ünnepek érdekeiben folyó évi december 4-én nemzetközi értekezletre hívta meg a vasuti igazgató-

ságokat. Az értekezlet helye Budapest lesz, azéjja pedig 63 bel és külföldi vasúttal egyezsége jutni mérsékelt áru közvetlen menettérü jegyek kiadását illetőleg.

E menet ár mérséklések 30%-kal vannak tervbe véve. A közvetlen menettérü jegyek érvényessége osztrák és magyar vasutak állomásairól 14, külföldi vasutak állomásairól pedig 30 napra lenne megállapítandó. Ily jegyek 1896. április 15-től szeptember 30-ig lennének kiadandók. A Budapesten tartandó értekezleten ennek megfelelő külön nemzetközi díjszabást fognak megállapítani az érdekelte vasutak képviselői, kik ez alkalmat fel fogják használni a készülő kiállítás építkezéseinek és a székesfőváros nevezetességeinek megtekintésére is.

Az ezredéves kiállítás igazgatósága megindította a tárgyalásokat arra nézve, hogy a kiállítás tartama alatt a szállodai és magán lakásokon kívül elegendő olcsó lakások álljon a vidékről és a külföldről ide özőnlő közönség rendelkezésére.

A főváros által az iskolákban létesítendő u. n. tömeges lakásokon kívül, melyekben 30—35 kros éjjeli szállások lesznek kaphatók, az igazgatóság két irányban indit mozgalmat. Először nagy számú mintegy ezer szobára terjedő napi 1 forintos lakásokat kíván vállalkozók által az e célra rendelkezésre álló középületekben berendeztetni; másodsorban barakkok építését vette tervbe s e célra a megfelelő helyet ki is szemelte.

E barakkokban a szegény földmives- és munkás nép számára 10 krajczárért tisztességes éjjeli szállás lesz biztosítva főleg tömeges kirándulások alkalmával. E mellett gondoskodik az igazgatóság arról is, hogy az ily kirándulók a kiállítás területén olcsó és isletes ébédet is kapjanak: három tál ételt 40 krért: s általában, hogy a kiállítás megtekintése és tanulmányozása a legszegényebb néposztály számára is lehetővé tésessék. Ezért tervbe van véve végül a vasuti utazási díjak lehető mérséklése is. A kombinációk ma úgy állanak, hogy például egy brassói munkásnak a kiállításra felutazása, két napig itt való időzése és teljes ellátása, hat forintból kikerülne, míg a szegedi munkásnak ily kirándulás 8 forintjába kerülne. Ilyen irányban a kiállítás igazgatósága rendszeres programot állapit meg s ez alapon az ország minden községében mozgalmat fog indítani a kiállítás tömeges látogatása érdekében.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad szab. királyi város törvényhatósági bizottsága által 1895 évi november hó 13-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

13. Az állami közvetett adók megváltására kiküldött bizottság jelentése.

14. A tanács jelentése az aradi izraelita jótékony nőegylet által felállítandó népkonyha tárgyában.

15. U. a. a hazai asphalt ipar részvénytársasággal, a magántulajdonosok megbízásából fektetendő asphalt burkolatra vonatkozólag kötött szerződés jóváhagyása tárgyában.

16. U. a. a nagylegelőbeli 122 863/1100 hold földnek juhlegelőül való meghagyása tárgyában.

17. U. a. a város részére szükséges kovácsmunkáknak házilag való teljesítése iránt.

18. U. a. a város részére szükséges vasanyagok szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

19. U. a. a fenyőfaanyagok szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

20. U. a. a szegények házában elhelyezett és a csendőrség által letartóztatott egyének részére szükséges kenyérnek szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

21. U. a. a nyomtatványok szállítása iránt tartott árlejtés eredményéről.

22. U. a. Dr. Kronstein Vilmosnak a simándi-ut és dohány-utca között nyitandó utca iránti kérvénye tárgyában.

23. U. a. Czukor László és társai által bérben birtó-vártéri 5. számú telep bérletének Czukor Lászlóra történt átruházása tárgyában.

24. U. a. Mittner Józseffel a versenytéri 32⁶¹¹/₁₁₀₀ hold föld,

Faragó Istvánna a nagylegelőbeli 365⁹⁹⁷/₁₁₀₀ és 54¹⁹⁰/₁₁₀₀ hold föld,

Jovanov Trifánnal a versenytéri 22⁴⁴⁰/₁₁₀₀ hold föld,

Iritz Józseffel a libásdülőbeli III-ik számú 51 hold föld, és végre

Glück Károlylyal a nagylegelőbeli 181 és a Balta Mika dülőbeli 73¹⁴⁸/₁₁₀₀ hold föld bérlete iránt kötött szerződés jóváhagyása iránt.

25. A tanács jelentése az aradi magy. kir. pénzügyigazgatóság által f. évi szeptember hóban elő- és leirt allami adók után esedékes községi adó elő- és leírása tárgyában.

26. U. a. előterjesztése Pfeifer János, Molnár Istvánné, Wallesch Antal, Derestye Gyuláné, Kilényi János, Frick József, Ulei Ferencz, Albrecht Agoston, Olár Jusztin, Opitz István, Lingurár Lázár, Dán Józsa, Gebhardt Julia, Tukacs Tamás, Eberlein József, Rác Sándor, Brezovits János, a mezőhegyesi menesbirtok igazgatósága és Krebsz Károly által emelt új épületek adómentessége tárgyában.

Aradon, 1895. nov. 9.

Kiadta:

INSTITORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

IDŐJÁRAS.

Légnymás: reggel 7 órakor 765.1 milliméter, délután 2 órakor 763.5 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 12.0, délután 2 órakor C° + 17.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DN. 4. délután 2 órakor D. 4. felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Megyebizottsági tagválasztások.

— Saját tudósítónktól. —

Az alkotmányos küzdelem megindult Arad megye területén. Ez idő szerint töltik be a kilépés, vagy halálozás folytán megüresedett megyebizottsági tag-sági helyeket, nagy érdeklődése mellett a közönségnek.

Egy községre fontos dolog az, kit küld képviselőtében a megye közgyűléseire s kit kíván megtenni szószólójának, érdekei megvédőjének. Epen ezért nem egy községben erős korteskedés előzi meg a választást s a diadalmas megyebizottsági tagok sok helyen nagy küzdelemmel jutnak mandátumaikhoz.

A megyei köztörvényhatósági bizottsági tagok eddigi választásairól tudósítók az alábbiakban számolnak be:

Zaránd, nov. 8.

Községünkben tegnap ment vége a megyebizottsági tagok választása, a mely azért is érdekes, mivel itt a papok erősen beleva a választásba s feltűnő módon korteskedtek.

A választó kerülethez négy község tartozik: Zaránd, Szintye, Kertlős és Szapáryliget. A három első község Staube sand Lajos mellett foglalt állást s a választókat a papok erősen fanatizálták. Szapáryliget községből 164 választó jelent meg, a kik egyesivel-lel szavaztak jelöltjük, Kure György jegyző mellett.

Hiába volt az ellenpárt minden erőszakoskodása, mert 83 szavazattal szemben a ligetiek jelöltje győzött 102 szavazattal.

Szemlak, nov. 9.

Községünkben a kisorsolt két megyebizottsági tag helyét tegnap töltötték be Istvánffy Béla választási elnök vezetése mellett.

Titkos szavazat utján megválasztották István Lázár földmivelőt és Molnár Endre ev. tanítót.

Ez utóbbinak megválasztása ellen több községbeli lakós felebbezésel szándékozik élni, még pedig az 1886. XXI. t. cz. 23. §-a alapján.

Uj-Panát, nov. 9.

Három megyebizottsági tag helye volt községünkben választás utján betöltendő.

Erős küzdelem után megválasztották

Schwéger Lajos megyei főszámvevőt, Szathmáry Ivánt és Rieder Mihályt.

Pankota, nov. 9.

A választások községünkben simán folytak le.

Megválasztották: Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispánt, Kriszán Tódort és Popp István dr-t.

Szabadhely, nov. 9.

Községünkben négy megyebizottsági tag helye volt betöltendő. A román választók ismét behozták a megyebizottságba Suciu Aurél dr-t.

Rajta kívül megválasztották még Ortutay Gyula járási főszolgabíró, Pópa György dr-t és Manuilla Fabricziust.

Ágris, nov. 9.

A megyebizottsági tagválasztások tegnap mentek végbe. Megválasztották Heinrich Sándort, Popesku Jánost és Opre Onuczot.

Kurtics, nov. 9.

Négy megyebizottsági tag helye volt betöltendő a most lefolyt választások alkalmával.

Megválasztották Fábrián Lajost, Szerény Sándor jegyzőt, Szikszay Lajos jegyzőt és Pintér Tivadart.

A tegnapi nap folyamán végbement többi megyebizottsági tagválasztásokról a következő tudósítások jöttek be Arad megye alispáni hivatalába:

Megválasztottak:

Kisjenőn: Kralitz Gyula, Hirsch Béla, dr. Vékony Albert és Hok Lajos.

Ottlakán: Popovits György sikló, Velics Mihály kisjenői, Csorogár Romulus aradi és dr. Trailezku Joan kisjenői lakosok.

Uj-szt.-Annán: Oszter János, Csukay Gyula, Merkle Aurél és Totterer András.

Radnán: Dr. Walthier Adám, Bildhauer Adalbert és Bojter Mihály a rendes 6 évi cizolásra, Lovich Dezső és Kőmives István, a két üresedés folytán a még hátralevő 3 évre.

Székdvaren: Bazel István, Paguba Vazul, kir. vizsgálóbíró, Keller István kir. mérnök és Vessa György.

Elekén: Magyar Vilmos és Reisz Péter földész.

Gyóron: Molnár Lajos, Szerb Avram, Csimploner János és Sorbán János.

Osz.-Annán: Moldován János, Muszka Jakab és Leukucza Mihály.

Zimán-dkőzön: Récsy Miklós, Kiss Mihály és Hess Mór.

Tótváradon: Dán György, Sugár Károly kinostári erdész és Turk Attyus.

Magyar-Pécskán: I. Povázsay Soma, Harsányi István és Fábrián László, az időközi üresedésbe jött helyen Köpf János.

Román-Világoson: Mangra Vazul, Szucsú Aurél, dr. Szucsú János és dr. Hotorán Jakab; az időközi üresedésbe jött helyeken Rajku Sebő és Herbay Gyula.

Glogováczen: Müller Antal és Gerner György.

Szent-Mártonon: Schwób Aurél, Bojos József, Csukay Gyula és Caky Lukács, az időközi üresedésbe jött helyen Hatzelhof-fer Adám.

Kovaszinczon: Luka Mitru földész, Schauer Miklós földész és Miklea János lelkész.

Borosseben: Mózes Mihály, Tagányi Gusztáv és Vörös Vidor.

Gyulavarsándon: Szerb Geraszin, Machi Ardeleán Demeter és Pantos Vincoze.

Csintyón: Popovits György dr., Jank Jiszteris, az időközi üresedésbe jött helyen Muszkán Dénes.

N-Zerinden: Tabajdi Dániel, Párcz Gyula dr. és Kirillovits István az időközi üresedésbe jött helyen Kulosár Péter dr.

Drauczon: Lovich Dezső és Vikol Gerő.

Bérován Posevits Géza, Kovács Aladár, Totterer János és Lów Mihály dr.

M.-Pécskán II.; Issekucz Marcell dr.,

Kovács János gy., Katora Antal és ifj. Bolyos Máttyás.

Jószáshelyen: Kosztricsa György, Borsos Lajos és Oanya György.

Csermőn: Gherba György és Mauro József.

Alosilen Groza Constantin dr., Ormi Mór dr. és Czako László.

Soborsinon: Ogueau József soborsini gör. keleti lelkész és Mangra Vazul aradi teolog. tanár, továbbá az időközi üresedésbe jött helyen Vatisan Traján arad-gáji kör. kel. lelkész.

O-pécskán: Momák Flórián, Orodán Györgye és Styop Manilla.

Borosjenőn: dr. Csillag Ignác, jár. orvos, dr. Borsos Béla kórházi orvos, Strasser Péter borosjenői jegyző és Csizmás Tódor gurbai bíró.

Fazekas Varsándon: Popevics János, Csepreghy György és Varjassy Árpád. Ternován: Mladin György, Sandera Mór, Lázár Gyula és Lele István.

Almás-Kamaráson: Riegler József Valkovszky Antal és Hauser Károly.

Buttyinon: Gurbán Constantin és Dunka János.

M-Világoson: Csukay Gyula, Valerián József és Török János.

Tauczon Jakabffy Géza és Jung Péter.

Petrison: Csimploner József petrisi lelkész, Knauer József községi jegyző, és Vogt József uradalmi tisztartó.

Kisperegen: Mateovics Béla, jegyző és Faragó Mihály kisperegi földész.

II. O-Pécskán: Barbura Miklós jegyző dr, Barbu demeter lelkész Csorogár Romulus és dr. Pópa György.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 10. —

Borus. — Enyhe. — Északon csapadék.

A csanádmegyei szabadelvűpárt szervezkedése.

— A szervező bizottság felhívása. —

Napról napra van alkalmunk tapasztalni, nemcsak megyénkben, hanem széles hazában, hogy minden felé szervezkednek a politikai pártok.

Ezen jelenséggel szemben nem lehet a liberális irányt követő polgároknak csupán az eszmék hatalmában bizni.

A szabadelvű eszméket csak úgy juttathatjuk diadalra, de különösen csak úgy léphetünk sikeres eredményre első sorban Csanádmegye anyagi és erkölcsi érdekeiért sorompóba, ha minél előbb, a megyei közgyűlési terembe is egy emberként tömörülünk a szabadelvű párt zászlója alá.

Egy ily „megyei szabadelvű párt”-nak első sorban a megyei bizottság tagjai közt leendő szervezése elhatározottván, legelőször is a párt tagjainak kötelező aláírások útján eszközözendő összeírása szükséges.

Azon tiszteletteljes kérelemmel járulunk tehát a megyei bizottság szabadelvű párti tagjaihoz, miszerint szíveskedjenek e tekintetben a szervező bizottság munkáját támogatni, s az ivatek minél előbb valamennyien aláírni.

Az aláírás arra kötelez, hogy az aláíró a „megyei szabadelvű párt” tagja lesz, s a megyei bizottság kebelében ezen párt határozatai szerint jár el.

A párt és tagjainak viszonyát ügyrend fogja szabályozni, mely az alakuló gyűlésen alapítottatik meg a párt összes tagjai által.

A T. ivtartó urakat felkérjük, hogy a megyei bizottság valamennyi szabadelvű párti tagjait az aláírásra, illetve a belépésre felszólítani szíveskedjenek, azokat is, kik a november 7-én megejtett választás alkalmával lettek a megyei bizottság kebelébe választva.

Az ivatek f. évi december hó 1-én küldendők be, melynek megtörténte után az alakuló gyűlés nyomban meg fog tartatni.

Makón, 1895. évi november hó 9-én.

A szervező bizottság nevében:

Id. NAVAY LAJOS. LONOVICS GYULA.

BLASKOVICH ALADÁR. Id. NAGEL VILMOS.

HÁSZ ANTAL. SZENTES VIDOR.

Dr. MESKÓ SÁNDOR. Dr. DÓZSA SAMUEL.

HIREK.

November 10. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Melánia — Protestáns naptár: Melánia. — Görög-keleti naptár (október 29.): Neazte. — A nap kél 6 óra 59 perczkor, nyugszik 4 óra 29 perczkor.

November 11. Hétfő. Róm. kath. naptár: Márton. — Protestáns naptár: Márton. — Görög-keleti naptár (október 30.): Zenób. — A nap kél 7 órakor, nyugszik 4 óra 28 perczkor.

Szabadegyházról emléktárgyak országos mazzema (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Közlöny-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Arad csatornázása. Arad város vízműveinek építése szorgalmas vezetés alatt erősen halad előre. A csatornahálózatok mellett most már a vízvezetési csövek lerakására tervezett árkok is készülnek. A sétatér végén levő ejektor állomás pedig csaknem teljesen készen áll. Az állomás felett kis nyolcz szögletű pavillon diszeskedik, melynek belsejében meglehet tekinteni majdan az ejektor működését.

— Aradváros regále bizottsága tegnap délután ülésezett, a városháza tanácstermében. Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester ez alkalommal jelentette be a bizottságnak ama megállapodást, mely a pénzügyminiszterrel való eljárásának eredménye volt, s amelyet a regalévaltság bővebb ismertetésekor már tudomásul adtunk.

— A százezer forintos sikkasztás új szenzációja. Tegnap délután újabb letartóztatás történt a vizsgálati nyomozás alapján. Bognár György adóhivatali tisztet tartóztaták le tegnap délután, ki hivatalát már át is adta. A rendőrség letartóztatását az adótárnok már délelőtt kezében tartotta, de eleinte óvakodtak a letartóztatást tényleg eszközölni, a mennyiben tudták, hogy már napok óta revolverrel jár. Fél ötkor azonban letartóztatták tényleg. Büne Bognár Györgynek az, hogy azon a már említett s elikkasztott 35,000 forintot könyvelte volna el, illetőleg ő nyugtázta el egy későbbi dátummal. Ezt a 35,000 forintot tulajdonképen a Purgly János által befizetett 63000 frtból fedezték.

— Wlassits miniszter Temesvárott. Wlassits Gyula dr. kultuszminiszter tegnap este Temesvárra érkezett az ottani állami tanítóképző intézet fölvétási ünnepélyére. A miniszter kíséretében vannak Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter, Ivánkóvits János címzetes püspök és Molnár Viktor dr, osztálytanácsosok, Fenyvessy Ferenc, Gajáry Odón és Szerb György országgyűlési képviselők s a temesmegyei országgyűlési képviselők közül többen.

— A Baross-park kioszkja. Mikor a nyár melege elfogyott, s az esték hűs órái az őszt jelentették, megcsappant a Baross-park látogatóinak nagy sokasága, s csak a szívósabbak keresték föl az Auer-égők tényében pompázó parkot. Most már a gáz világa sem hívogat a parki sétára, ilyenkor a korzó aszfaltja a sétálók találkaja. Pedig sok minden történt azóta ott a Baross-parkban. Ha a reggeli és esti szél végig surran a park fényő bokrai között és hangos szóval hengeríti a földre hullt sárga leveleket, csodálkozva nézi azt a kicsi kastélynak is beillő épületet, mely a kopasz fák közül büszkén emelkedik ki masszív alakatával, s boltíves, oszlopokon nyugvó emeleti terraszával. Valóban gyönyörű látképet nyújt a Baross-park román stílusban épített kioszkja mely úgy meglepően szép mintázattal, mint tágas, lakályos és praktikus beosztásával mindenesetre kedvenc találkozó helyül fog kinálkozni a verőfényes tavaszi s meleg nyári napokban. Az építkezés közel van a befejezéshez. A termés kövön nyugvó épületen

most már a különböző kézművesek végzik az utolsó, berendezési munkálatokat, míg a közművesek csupán a kioszk előtt s avval összefüggő, messzire kiugró s öt-hat léposónyi magas terrász elkészítésén buzgólkodnak. Így most már végleges a kilátásunk arra nézve, hogy a nyár folyama alatt nemcsak friss, üde levegőt, de — fa gyalut is lehet a Baross-parkban élvezni.

— Aradi polgári takarékpénztár. Mint köztudott volt az aradi polgári takarékpénztár jogügyi titkára Dr. Pálmai Lajos az újonnan alakult gazdasági bankhoz ügyvivő igazgatónak lett kinevezve. Ugyanazon intézet által nyitandó pénzváltóüzlethez Ládányi Arnald a takarékpénztár irodafőnöke lett kinevezve. Az aradi polgári takarékpénztár igazgatósága és nagyválasztmánya a napokban tartott ülésekben a megüresedett állások betöltéséről gondoskodott. Az igazgatóság a jogügyi titkári állásra Dr. Holländer Samu ügyvédet, vezértitkárnak ki egyszersmind a vezérigazgató helyettese ifj. Istvánffy Bélát nevezte ki, kiknek megnyeréséhez az intézetnek gratulálhatunk, mivel mindkét fiatal erő jó hírnévnek és népszerűségnek örvendő s különösen Istvánffy, mint aradmegyei fiú, szép összeköttetésénél fogva az aradi polgári takarékpénztárnak csak hasznára lehet. A főkönyvelői állásra Grossmann Bernát, másodkönyvelőnek: Pavlovits Iván léptettek elő.

— Az iskola-látogatók. Arad város iskolaszéke a jövő évi január hóban alakul meg újra. Mivel az 1893—95-ik évre szóló megbízatása az iskolaszéknek f. év végével lejár, ennél fogva az iskolaszéki tagoknak, mint iskolalátogatóknak új beosztása az új iskolaszék megalakulásáig elhalasztatik. Egyidejűleg a jelen év még hátralevő két hónapjára azon iskolalátogatók, kik az elmúlt iskolai évben e minőségben kiküldve voltak, továbbra is meghagyatnak. Az erre vonatkozó végzéseket tegnap küldötte szét az iskolaszék az egyes látogatóknak és iskoláknak.

— Népszerű ingyenes felolvasások. A Kölcsey-egylet kezdeményezésére ma vasárnap délután 4 órakor tartatik az első népszerű előadás. Stauber József, főgymnasiunai tanár tartja a lyceumnak fizikai előadó termében. Felhívjuk az előadásra a polgári, főleg iparos osztály figyelmét. Beléptidij nem fizetendő. Az előadás annyival érdekesebbnek ígérkezik, mivel a tudós tanár kísérleteket is bemutat. A rendezőbizottság szívesen látja mindazokat, kik ismereteiket ez uton gyarapítani akarják és különösen a női közönségnek is szíves figyelmébe ajánlja ezen felolvasásokat, melyeket a tél folyamán állandósítani kíván vasárnaponként. Stauber József három előadást tart, utána dr. Bácskay Béla, dr. Barabás Béla, Székely Salamon, Pinterits Károly, dr. Schmidt János, Somogyi Gyula és Kara Győző fognak felolvasni különböző ismeret körökből. — Egy-egy előadás egy óráig tart. A rendező bizottság élén Somogyi Gyula, a közművelődési bizottság elnöke áll.

— Felmentés a kihirdetés alól. A belügyminiszter kijelentette, hogy az alispánnak joga van ugyan a házassági hirdetés alól fölmentést adni, erre azonban kötelezve nincs. A fölmentésnek már fogalmában benne van a kivételesség, amiből önként következik, hogy csak nyomós méltányossági okok fűzforgása esetében van helye a kihirdetés alól való fölmentésnek. Azon szabálytól, hogy a fölmentésért semminemű díj nem szedhető, még jótékony ozél érdekében és szempontjából sem térhetni el.

— Az első polgári házasság. Mikalának — írja levelezőnk — az első polgári házasság ma lesz, mely iránt élénk érdeklődés nyilvánul a községben. A vőlegény Milován Miklós, a menyasszony Szerendánné Mária. A házasság-

kötés Vaja Antal m. kir. anyakönyvvezető előtt történik meg.

— Az arad-szegedi országut mai állapotáról küldi be hozzánk több szemlái lakos az alábbi megszívlelésre méltó sorokat: A s e g e d - a r a d i o r s z á g u t az egyetlen, mely dacára a beállott nagymérvű esőzésnek, járható volt, de ezen utat az államépítészeti hivatal M. Pécskától kezdve a pécskai szőlőig körülbelül folyó évi szeptember hó 20-tól kezdve a mai napig is renováltatja s így az Arad, illetve Szeged irányában igyekvők kénytelenek az országut mentén haladni. Hogy mily fáradalmas és veszélyes ezen ut, arról csak az szerezhet fogalmakat magának, ki ezen utnak már egy ízben minden kinjót átszenvedte. — Mert kinnak nevezhető az, hogy nekünk — bár tíres kocsikkal — négy lovat kell kinoznunk folytonos túlegelésék között, ha csak azt nem akarjuk elérni, hogy a már említett helyen s az ottani feneketlen sártengerben beenn ne rekedjünk. A teherrel való közlekedés pedig abszolúte lehetetlenné van téve s ha valaki mégis át akar kelni, annak vagy ott kell vesztegelni Pécska alatt, vagy pedig 4—5 frtot kizurkolni ha még oly szegény legyen is az illető, hogy kocsiját átvonszoltassa. S mindezt az államépítészeti hivatal azon eljárásának köszönhetjük, mivel a helyett, hogy ezen munkálatokat még idejekorán elrendelte volna, a késő esős időre halasztotta, s a helyett hogy megfelelő munkaerőt alkalmazna, megelégedett harmincz munkással. Hogy mit szól ehhez Ó- és M. Pécska, arról nincs tudomásunk, mi azonban az előjáróság útján a főszolgabíróshoz már betérjettünk jelentésünket — eredménytelenül. Reméljük, hogy az igentiszteit államépítészeti hivatal ezek után nem fog bennünket azzal a jó magyar közmondással kecsgetetni: „Türelem rózsát terem” és sürgősen intézkedik, hogy az ut járható karba helyeztessék.

— Bucus-bankett. Vorbuchner Frigyes törzsorvost tudvalevőleg előléptetése alkalmából a király Aradról áthelyezte. A katonai orvosi kar és helyőrség több tisztje tegnap este Dobránszky sóroszarnokában jól sikerült bucsubankettet rendezett a távozó tisztjére.

— A kis Somoskeőy megugrott. Aradon tudvalevőleg letartóztatták Simay Gyula ismert fiatal szédelgőt, a ki a városban lopásokat követett el s magát Szirmai grófnak, Radzivil hercegnek, Norman bárónak és tudja isten még minek nem adta ki. Az aradi rendőrség, — mint megirtuk — a kis Somoskeőyt illetőségi helyére, Belényesre tolonozoltatta, honnét azonban, úgy látszik, már az első napon megugrott, mert Kolozsvárról tegnapi kelettel a következő újabb stiklijét jelentik nekünk:

Tegnap este egy elegánsan öltözött ur lépett be Schvartz hírlapelárusító helyiségébe és előadta, hogy ő a „Magyarországnak” gyűjtőelőfizetőket. Ezután elment a „Hungária” szállodába és ott szobát nyitattott magának. A vendégkönyvbe br. Norman Béla nevet irt be és nyugodtan lefeküdt aludni.

A hírlapelárusító üzletben azonban megismerték a szédelgőt, a ki már többször megfordult, mint mérnök a környékben és a lapokban közölt hírek után, melyek az aradi dolgait szelöltették, felkülték hozzá Philippi rendőrbiztos, hogy tudakolja meg, hogy ki az az ur. A rendőrbiztos elvezette a rendőrségre a szédelgőt, a ki ott is erősítette, hogy ő a „Magyarország” megbízottja és annak akar Kolozsvárt előfizetőket gyűjteni. Szobájában azonban megtaláltak egy kényszer utlevelet, melyet számára Aradon állítottak ki,

melyet, úgy látszik a rendőrtiszt belépésekor eldobott.

A hamis név bejelentése és ezen útlevel alapján Sándor alkaptány Radzivil herceget, Normann bárót stb. stb. letartóztatta és még tegnap este illetőségi helyére tolonozolta — kellő kísérettel.

— Szabadságra! Nagy öröm volt tegnap reggel a Kossuth-utcai honvédkaszárnyában. Akkor bocsátották ugyanis szabadságra azokat a honvéd gyalogos póttartalékosokat, kik 35 napos fegyvergyakorlatra voltak behíva. A szabadságra bocsátott katonák száma 217.

— Szerencse a szerencsétlenségben. Gyantlanul ballagott, s tolt maga előtt egy targonczát tegnap Ferencz Márton aradi cipész apró inasa. Amint az emberke a Deák-Ferencz-utózába tért, pokoli zsvajt halott a háta megett. Hátra nézett, de kitérni már nem volt ideje. A háta megett száguldó kocsii elütötte őt, a lovak s szekér elvágattak felette. Nem is tudta hogyan tért magához. Mikor azonban egy kissé észhez kapott akkor tapasztalta, hogy nincsen semmi baja. Ő ugyanis az esés folytán a saját targonczája alá került, mely megvédte őt. A targoncza természetesen a lovak patáitól s a kerekektől ezer és ezer darabokra ment szét. A sebes-hajtó s vigyázatlan közhuszár neve Biró Péter, kit a cs. és kir. 3. huszárezred parancsnokságánál fel is jelentett a rendőrség.

— Jótékonyág. Az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület f. é. december hó 1-én nyitja meg ismét konyháját a hol négy hónapban át mindennap 120—180 nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül — árva gyermek kap tápláló meleg ételt. Aradváros nemesen érső közönsége még eddig mindenha támogatott bennünket önzetlen munkánkban és segített az árvák könyeit letörölni. Kérjük, ne tagadja meg szeretetét esután sem egyesületünkétől. Az elmúlt héten Herman Gyuláné 170 fej káposztát, Rónay Ernőné urnő 4 zsák burgonyát, Keresztes Akos ur egy hordó ecetet, Kornay Károlyné urnő egy zsák burgonyát, 10 liter babot, 10 liter lencsét és 10 liter borsot; Remetey F. Károlyné urnő egy zsák burgonyát, vöröshagymát, foghagymát, Sallai Béláné urnő két zsák burgonyát volt szíves az éhező gyermekeknek adni. Midőn a fent megnevezett emberbarátoknak hálás köszönetet mondunk tisztelettel ajánljuk egyesületünk nemes czéljait a humanus érsésű emberek jóindulatába. Hauser Károlyné, egyes. elnök, Kovács Vincze egyes. titkár.

HYMEN.

Wasmer Gusztáv báró cs. és kir. huszárezredes ma tartja eljegyzését Aradon Hitter Mária urhölgygyel, Hitter Győző mármaroszigeti kincstári jogügyi tanácsos és neje Ditrői Puszkás Janka urnő leányával, a menyasszony rokona dr. Erdődy ezredorvos házában.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az Ipartestület előjárósága hétfőn f. hó 11-én tartja az alábbi tárgysorozattal rendezési ülést: 1. Elnöki előterjesztés a f. hó 6-én tartott miniszterfogadási ünnepekről; 2. Mult ilés jegyzőkönyvének felolvasása s hitelesítése; 3. Mult havi számadások előterjesztése; 4. Az I. fokú iparhatóság végzéseinek bemutatása az iparjogtulajdonosok közötti változásokról; 5. A miskolci ipartestület átirata országos vásárok korlátozása érdekében; 6. Elnöki jelentés a régibb nyomdai számlák, valamint a fa- és fémpári szakiskolai f. évi hozzájárulás kifizetéséről; 7. Elnöki jelentés a lefolyt egyévi szálló forgalomról; 8. Fehérvári Sándori Sándor pécsi bádogos mester ajánlata mértani szakrajztaufolyam tartására; 9. Indítványok; 10. Szabadítások; Kiadta: A z e l n ö k s é g.

(*) Az aradi „Jókedv” asztaltársaság ma este 6 órakor rendez helyiségében (Sohriffert vendéglő) tisztújító közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnök s é g.

MULATSÁGOK.

(=) Dalestély és táncvizsga Az „Aradi dalegylet“ legutóbb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy december elsőjén dalestély után táncmulatságot rendez, melyre a bizottság már megalakult. A dalegylet már oly sok kellemes estét szerzett a közönségnek, hogy megérdemli a pártolást.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap (november 10.) Délután fél helyárral: Mit történt az éjjel, bohózat. Este: A faluroszka, népszimű.

Hétfő (november 11.) Egy szegény ifjú története, szimű.

Kedd (november 12.) Tosca, dráma.

Szerda (november 13.) A nagysás hőbortja, bohózat.

Csütörtök (november 14.) Klári, operette. Először. Péntek (november 15.) Klári, operette. Másodszor. Szombat (november 16.) Grant kapitány gyermekei, dráma.

Vasárnap (november 17.) Délután fél helyárral: Csókon szerzett vőlegény, népszimű. Este: A Grant kapitány gyermekei, dráma.

A múlt színházi hét

Arad, november 9.

A lefolyt hét opera és operette előadásai, azoknak jó és rossz tulajdonságai, ferdeségei készítették bennünket az alábbiak megírására.

Az aradi színháznak az annak idejében tett igazgatói előterjesztés szerint öt soló énekesnője van, ezek Pálffy Nina, Sugár Aranka, Szathmáry Rózsika, Barts Aranka, Gergely Gizella. Engedtessék meg nekünk, hogy a van-t volná-ra asszimiláljuk, mert ha névleg van is öt soló énekesnőnk, tényleg nincs. Azt hiszük nem is kell erősen bizonyítgatnunk azon kijelentésünket, hogy az énekesnőket nem az igazgatói elnevezés teszi azzá, hanem saját képességük, illetőleg megfelelő hanganyaguk.

Az énekesnők quintetjéből csupán Sugár Aranka olyan, ki mint másodprimadonna megfelel a legkényesebb igényeknek is. Mert Pálffy Nina megfogyott hangjával nem képes az aradi színház első primadonnái helyét betölteni; Szathmáry Rózsika is inkább eleven játékaival hat, mint énekével, Barts Aranka kulissza rejtély, egy olyan személy, ki van és még sincs, s végül Gergely Gizella, mint énekesnő nem jó számításba, ha csak nem mint kiállításos, mutató darab.

Ezeknek előre bocsátása után térjünk a hét két énekes előadásának a Traviatának és Szép Helenának bírálatára.

A keddi miniszter látogatás riportcikkünk keretében szándékosan kihagytuk a „Traviata“ színi-referációját, egyrészt az óriási anyaghalmozás miatt, de másrészt — és ez a tulajdonképeni ok — mert nem akartunk a lefolyt események összhangzó tónusába diszsonanciát keverni.

Most, hogy az események hullámai elsimultak, mi sem gátol már abban bennünket, hogy véleményünket nyilvánosságra hozzuk.

Részint az elvitázhatatlan elismerést kell az operai előadás egyes szereplőinek megadni, de másrészt rá kell mutatnunk azokra a hibákra, melyek esetleg annyira elharapóznak, hogy lehetetlenné teszik az operák kultiválását.

Kezdjük a jobbik részen. Sugár Aranka, ki nem az első operát énekelte az aradi színház közönség előtt, újabb érdemet szerzett a régihez Violetta-jával, mely partitúrát oly simán, hanganyagának oly mérsékletes használatával énekelte végig, hogy lassan-lassan feledni kezdjük a régi opera-nívók magaslatát a prima szerepeknél. Játékának temperamentuma tökéletesen beleilleszkedik az operai szerepek légkörébe, s tud szenvedélylyel is megalkotni alakot, hogy csak egy alakítását hozzuk például emlékezésbe: Santuzzákat.

Alfréd egy kevésbé hálátlan szerepét Macey Mihály énekelte azzal az énektudással,

melyet már több ízben kellő értékeig megbecsültünk s azokkal a fogyatkozásokkal, melyek különösen kiejtését és egy cseppet sem szalonia, színpadi mozgását jellemzik.

Germon Györgyöt vidéki színpadon aligha énekelhetik jobban, vagy csak megközelítőleg úgy, miként azt Csátártól hallottuk kedden este.

Eddig tart a jobbik rész, a mi most következik ez csak „útni“ való. Hogy csekély, szinte elenyésző szerepek mily végtelen kellemetlenséget tudnak szerezni, azt legujabban a keddi előadásra tapasztaltuk.

A szobalány szerepét Gergely Gizella énekelte, a mit eddig kifogástalanul Barcs Aranka játszott meg. Hát hol van Barcs Aranka? Mire tartogatják Barcs Arankát? Minek énekeltetnek olyannal énekszöveget operában, ki a zenéből úgy látszik csak anyai kvalifikációval bír, hogy megtudja különböztetni a fagott hangját a prim hegedűtől. Hiszen az elszörnyűködés moraja, a nem tetszés pisszége hallatszott mindenütt s a szánalom mosolya látszott a színházi közönség minden egyes tagjának arcán, a mikor Gergely Gizella cseppnyi kottájának egyes hangjait énekelve mintegy kibetűzte? A bánatos asszonyáért aggódó szobalány helyett megint a kaczerkodó Lolát kreálta s még arra is időt szakított magának inter-nellumai között, hogy felkacsintson a miniszteri páholy felé, mely kokettirozás különben nemcsak az ő tulajdonsága a mostani társulat hölgy tagjai közül.

A rosszabbik részhez tartozik Hunyadi öszef is. Ne mondja senki, hogy Hunyadi belekeverése szörszálhasogató skrupulus tőlünk, mert ezt el kell ismerni mindenkinek, hogy egy ugyanazon ember egyforma jóssággal nem énekelheti az aradi színpadon Gondör Sándort, a madarászt, meg aztán Silviót, a „Tévedt nő“ báróját és a műsoron levő operák többi szerepeit. Csak Hunyadi jóakarátán élőködik úgy látszik a művezetőség ezekkel a homlokegyenest ellenkező s neki kiosztott szerepek énekeltesével. Pedig bizony kár koptatni ezt a népdal nótázásra született hangot az operai dallamok jó rossz eléneklésével!

Aztán a kar. Ha már nőkben nincs meg az értelmiség azon foka, melylyel megítélni tudják, hogy azon a kis vékonyka hangon kívül, a mivel rendelkeznek, mást is, valami csinos külsőséget is kellene vinni a színpadra, a művezetőségben volna meg az a tapintat, hogy ha hangoz nem is bírnak kipréselni a jelentkezőkből legalább úgy állítanak össze a kart, hogy a látóérzékünk által pótoljuk azt, a mit halló érzékünkön elvesztettünk.

Mindezekből azt a következtetést vonjuk le, hogy ha a művezetőség ambícióját lel operai előadások rendezésében, adassa azt elő olyan erőket, melyek illenek az aradi színpad nívójához, s nem teszik nevetségessé ezt a hiába való parnasszusra kapaszkodást.

Szép Helenáról igen kevés mondani valónk van annál is inkább, mert az előadás jó, kevés kivetni valóval szinte kifogástalan volt.

Csupán azt kifogásoljuk, hogy egy operai előadás után a reakövetkező nap operette előadásra a fő énekszerepet ugyanazon Sugár Aranka énekelte, ki voltaképen másod primadonna, míg Pálffy Nina, a Réthy Laura helyét pótló (?) első primadonna páholyból látcsövezi, s mosolyogja az előadást.

Hogy mindezek nem jó uton haladnak, s rossz célhoz vezetnek, azt már is lehet tapasztalni. Ilyen intenczióval egy új három évet kezdni nem igen ajánljuk a művezetőségnek.

* A „Thurzán-familia“. Ezen a csimen jelent meg Hrabovszky Lajos és Koszka Mihály, az „Aradi Közlöny“ két fiatal helmunkatársának együttes kötete igen

csinos kiállításban. A novella-fejeketekből alkotott regény önálló egészet képez s ezen saját-szerűségénél fogva is bizonyára feltűnést fog kelteni. A könyvet melegen ajánljuk a közönség figyelmébe. Az ára 2 korona.

* A „Tempi passati“, Hrabovszky Lajosnak nagy tétszéssel fogadott, illusztrált verskötete II-ik kiadásban is megjelent tegnap Múskát Miksa helybeli nyomdász kiadásában. A csinos könyv — mely az első kiadás-tól csak a külső dizsben tér el — 50 krért rendelhető meg.

* Színházi hírek. Hétfőn Feuillet gyönyörű romantikus színműve, Egy szegény ifjú története kerül színre. A nagy hatású darabban Angyal, Bácsné, Tóvölgyi, Tolnayné, Novák, Hunyadiné, Tompa, Szendrey, Gál és Balassa játszóak a főbb szerepeket. — „Klári“ című francia operette újdonságot adnak elő csütörtökön. A mulatságos darab kellemes zenéjével együtt bizonyára itt is kedvező fogadtatásra számíthat.

* Besztercze ostroma. Ezen a csimen jelent meg Mikszáth Kálmának, a nagynevű palóczi-írónak legújabb kötete Budapestén, a Légrády-testvérek özég kiadásában. A hatalmas vaskos kötet egy történelmi regény: a különöz Pongrácz gróf története szellemes, érdekes feldolgozásban, aminővel Mikszáth oly bőségesen rendelkezik. Káprázatos színpompá, az érdekes eseményeknek vonzó, a figyelmet állandóan lekötve tartó megírása, az, ami Mikszáth új regényét kiválóan jellemzi. Ha az ember olvasásába kezd a műnek, nem tudja letenni addig, míg végére nem ér. A kiadó özég a kötetet igazán pazar s a magyar nyomdaipar nagy dicséretére való, előkelő díszszel állította ki. Rengeteg sok illusztráció van benne, különféle színű nyomással. Az érdekes regény ára fűzve 5 frt, pompás díszkötésben 6 frt 50 kr.

* Új naptárak. A Légrády-testvérek özég kiadásában Budapestén egész sereg díszkötésű szaknaptár jelent meg az 1896-ik évre. Legcsinosabb ezek közt a „Hölgyek naptára“, a mely bármelyik szalonnak díszére válik. Melegen ajánljuk a hölgyközönség figyelmébe. Az elefántcsont-után-szatu kötésben, felette elegans, bő szépirodalmi résszel megjelent naptár ára 1 frt 80 kr. A „Tanítók Naptára“ 1 frt. 20, az „Orvosi Naptár“ 1 frt. 40, az „Ügyvédi Naptár“ 1 frt. 40 s a „Gazdák Naptára“ 1 frt. 60 krért szereshető meg.

TÁVIRATOK.

Botrány a képviselőházban.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.)

A szabadelvűpárt a Ház mai botrányos jelenetét egyhangulag arra vezeti vissza, hogy ha Erdély miniszter nem nyilatkozik, a botrány elmarad. Azonban a korifeusok többen igyekeznek a differenciákat kiegyenlíteni. Széll Bánffyval is beszélt ez irányban. Ugy látszik Bánffy Erdély mai felszólalását a solidáris miniszterek határozott dezavválásának tekintti miben a pártvele egyetért. Így tehát nagyon valószínű, hogy a mai incidens, melyet aztán az ellenzék teljesen kihasznál, Erdélynek a tárczájába kerül, hacsak a békéltető kísérletek nem sikerülnek.

A fuzió.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.)

Perczel Dezső belügyminiszter mai beszéde után Szapáry Gyula gróf szükségesnek látta még egyszer megmagyarázni, hogy az új pártalakulást, a többséget hogyan gondolja megteremténi. A kiegyezés alapján álló pártokat össze akarja hozni abban, amikben egyetértnek. Azt mondja, hogy ő így értette legutóbbi beszédét, szóval, hogy álláspontja a régi, amint azt az egyházpolitikában kifejtette.

Ezzel szemben konstatálhatjuk, hogy a szabadelvűpártálláspontja sem változott. A kiegyezési alapon álló pártok egyesülését a kiegyezés érdekében szükségesnek vallja, de a maga programjából nem enged. Aki ezt a programot magáévá teszi, azt szívesen fogadja a maga sorába. Ez az egyesülésre az egyedüli lehetőség.

Perczel Dezső mai beszéde egyébként jórésztben udvarias visszhang volt Szapáry legutóbbi beszédére. — E visszhang után egyesek többé nem hivatkozhatnak arra, hogy a kormánypárt önzése lehetetlenné teszi mások boldogulását. Tesék boldogulni mindenkinek, de ne azon az áron, hogy a szabadelvű párt, az, amelyik hatalmon van, kapituláljon.

Ezekről eltekintve, a f u z i ó m é g i s m e g l e s z.

Fuzionálni fognak, még pedig a pártonkivüliek és még pedig mentől hamarabb. A pártonkivüliek két töredékre szakadnak a legközelebbi jövőben és az egyik csatlakozik Apponyi Albert grófhhoz, úgy, amiként egyik táviratunk tegnap jelezte; a másik töredék csatlakozik a szabadelvű pártához.

Mindez rövid idő alatt be fog következni s most az érdekelt, szóban forgó képviselők egyengetik utjukat, bár különböző irányban, de egyforma buzgósággal.

Az ezredéves kiállítás.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) Az országos kiállítás érdekében a külügyminiszter az összes konzulátusokat fölszólította a támogatásra. Egy vállalat alakult, lehetővé teendő a legszegényebb iparosoknak és földműveseknek is a kiállítást meglátogatni. A radrólda és vissza az utazás egy napi tartozkodással a kiállításban 3 frtba kerülne.

A Ház alelnöksége.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) A szabadelvűpárt mai értekezletén a ház alelnökévé Teleszky István jelölte.

Darányi mandátuma.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) Darányi Ignác mandátumáról lemondván, Budapest II. kerületében a választást november 21-ikére tüzték ki. Nincs benne kétség, hogy a budaiak Darányit ismét egyhangulag fogják megválasztani képviselőjükül.

Arhanyatlás a tőzsdén.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) A tőzsdén, a háborús hírekre, rohamos arhanyatlás volt. Végül némileg csillapodott a pánik.

A párbajozás ellen.

Szarvas, nov. 9. (Saj. tud. táv.) A helybeli kaszinó elhatározta, hogy azon tagjait, akik valamely tagtársukat bármiképp is úgy megsértik, hogy párbajra kényszerítik, a kaszinóból kizárja. Ellenben a választmány minden fölmerült affaireben szívesen elvállaja a békebíró, vagy becsületbíró tiszteit.

Rablók garázdálkodása.

Nyiregyháza, november 9. (Saj. tud. táv.) A szomszédos Mártonfalván álarcos rablók törtek be a bírósághoz pénzt keresve. De mert nem találtak, a bírót megkötözve áthurcolták a pénztárnokhoz, összekötöz-

ték a feleségét, szájukat betömték, a pénztárt feltörték, kirabolták s nyomtalanul eltűntek.

Az oláh liga.

Bukarest, november 9. (Saj. tud. táv.) Hivatalosan határozottan megczátolják azt a hirt, mintha az osztrák és magyar követ kérdést intézett volna a kormányhoz, hogy a román ligának miképen lehet két miniszter tagja? A követ semmiféle ilyen kérdést a kormányhoz nem intézett.

KÖZGAZDASÁG.

Famagvak beszerzése. A földművelésügyi m. kir. minister azon visszás állapot megszüntetése érdekében, hogy a hazai erdőbirtokosok famag-szükségeit nem meglizható külföldi kereskedőktől szerezzék be; másfelől pedig a hazai famag-gyűjtés, illetve a famag értékesítés emelése czéljából ez idén is kiadta a f. év őszén eladásra kerülő famagvak beszerzési forrásainak jegyzékét. E jegyzék szerint kocsános és kocsántalan tölgy, cser tölgy, lucz-, jegenye, erdei- és vörös-fenyő, akác kőrös és szelid gesztenyefa-magvak nagyobb mennyiségben állanak a birtokosok és hazai magkereskedők rendelkezésére. Az aradi kereskedelmi és iparkamara erről azzal értesíti az érdekelteket, hogy a beszerzési források s részben a magvak ára tekintetében ezen kamara irodája készséggel nyújt felvilágosítást.

Budapest-kőhányal sertéskereskedelmi csarnok. 1895. évi november hó 8-án. Hízott sertés arak 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kilon felüli súlyban) — krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krig. Fialat nehéz (pkint 320 kilon felüli súlyban) 54.—55. krig. Fialat közép (pkint 251—320 krig súlyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kilg. terjedő súlyban) 54.—55. krig II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilon felüli súlyban) — krig. — Közép (pkint 220—280 kilg. súlyban) — krig. — Könnyű (pkint 220 kilg. terjedő terjedő súlyban krig. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilon felüli súlyban) 56.—57. krig. Közép (pkint 220—260 kilogr. súlyban) 56.—57. krig) — Könnyű (pkint 220 kigrig terjedő súlyban, 55.—56. krig. — Sertésleltés szám 1895. nov. hó 6-án volt készlet 2692 darab. 1895. november hó 7-én felhajtott: — darab. 1895. november 7-én elszállított 801 db. 1895. november 8-án maradt készletben 2291 darab. A hízottsertés üzletirányzata: Változatlan.

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 9. d. u. 6 óra.

Buza bánási új	6.70—7.15
Buza tiszavidéki	6.75—7.20
Buza pestvidéki	6.70—7.15
Buza fejmegyei	6.70—7.15
Buza bácskai	6.75—7.20
Roze új, elsőrendű	6.40—6.45
Roze új, másodrendű	6.35—6.40
Arpa takarmány	5.10—5.30
Arpa égetni való	5.80—6.40
Arpa sörfőzdei	7.—8.25
Zab	5.95—6.25
Tengeri bánási új	4.20—4.35
Tengeri másnemű	4.20—4.35
Káposzta-repoze bánási új	5.40—5.75
Kóles	7.02—7.08
Buza márczius—április	—
Buza szeptember—október	—
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.43—6.44
Tengeri május—június	4.80—4.81
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	6.06—6.08
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repoze augusztus—szeptember 1894.	10.80—10.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.
Budapest, 1895. november 9.

Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék 4%	98.—
Magyar arany 4 1/2%	123.75
Magyar ezüst 4 1/2%	160.75
Magyar keleti reut 1876.	121.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar italmegváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.—
Osztrák papírjárdék	99.—

Osztrák járdék ezüst	99.25
Osztrák járdék arany	120.—
Koronajárdék	100.—
1860-iki államsorsjegyek	151.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1040.—
Magyar hitelbank részvény	442.—
Osztrák hitelbank részvény	968.—
Osztrák-magyar államvasut	856.50
20 frankos arany (Napoleonador)	9.58
Weitzer János gép- és waggongyár részvény	342.—
Német birodalmi márka	59.—
London	120.77
Páris	47.85

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsdén.
— Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. —
Bécs, 1895. november 9.

Magyar koronajárdék %	100.—
Magyar hitelrészvény	448.—
Osztrák hitelrészvény	371.—

S z e s z ű z l e t.

— November 9. —
Ezen cikknek ára és üzletviszonyai a múlt héten változatlanok maradtak.
Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint — krajczár, kicsinyben 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter % belesérve 35 frt fogyasztási adót.

Aradvárosi színház.
Évadberlet 44. szám.

Vasárnap, 1895. november 10-én
D. u. 8 1/2 órakor, félórakkal:

Mi történt az éjjel?

Böhösat 3 felvonásban. Írták: Bisson és Carré. Fordította: Komor Gyula.

Kezdeté 3 1/2 órakor.

A falurosza.

100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszimné dalokkal 3 felvonásban. Írta: Tóth Ede. Zenéjét: Erkel Gy.

Kezdeté 7 órakor.

KIS LOTTO.

Budapesti:
86, 40, 88, 25, 24.

Feljelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsey-utca 9. sz. a.
fogászati-műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész fogsorokat

jutányos áron

jótállás mellett készít.
Javitások (Reparatur) egy óra alatt készítettik. 1085

Üzlet eladás.

Forray utca 2. szám alatt, élénk helyen vászon-, divat- és rövidáru üzlet, himzés előnyomda, jó karban levő alvanyok és berendezéssel, más foglalkozás miatt kedvező feltételek mellett eladó.

Krause Károly,
1202 Forray-utca 2b. szám

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

1868. év óta bevált szer.

**BERGER-féle gyógy-
KÁTRÁNY-SZAPPAN**

szervi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában nagy sikert aratott

mindennemű bőrkütegek

ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kősz a sídó: kütegek, ugyesimén orv-receség, ótvár, fagydag, láb-
lissada, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle
kátrányszappan tartalma a fa-kátránynak 40
%-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló
kátrányszappanoktól lényegesen különbözik. Csak
azok elkerülése végett hátrószottan Berger-féle
kátrányszappan megrendelése s az ismerti védjegyre való figyelme-
tetés kérelek. Idült bőrbetegségeknél sikert aratott a ká-
trányszappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan.
Amely esetben csak jobbnak találtnak, csak a Berger-féle ká-
trány-kénszappan kérendő; miután a kátrányú utánszók hátró-
szottanoknál bizonyultak. A gyengébb kátrányszappan az
arobőr tisztáltságnak

eltávolítására, a gyermekeknek valamennyi fjbetegsége ellen feltű-
multhatlan bőrtisztító kezdő s furdészappan mindennapi
használatul szolgál a

Berger-féle glicerín-kátrányszappan
80% glicerín tartalommal és áram illattal.

Az minden faját használni utánszók egyen 25 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendő:
Benzoe-szappan a bőr áramítására, **berax-szappan** pattanások
ellen, **carbólszappan** a bőr tisztására hímőbelyeknél és mint fertű-
tlenítő szappan, **lehtyél-szappan** rheuma és aró-öröcség ellen,
szeplő-szappan igen hathatós, **Tannin-szappan** lábizmák s
hajkihullás ellen; **fog-szappan** a legjobb fogtisztító szer. A többi
Berger-féle szappanokat illetőleg utánszók a rőpiratokra. Csak
Berger-féle szappanokat kell kőrnél, miután számtalan hatástalan
utánszók vannak. Gyár és kőraktár: G. Hell & Comp. Troppau
Kőszmővel kőszmővel a szappantól győztesítők: Bécsben 1888.

Kapható Aradon: 237.

Rozsnyay Mátyás, Kiss István, Ring Lajos és
Demkő Géza urak gyógyszer-tárában, különben
pedig a magyarországi legtöbb gyógyszer-tárában

812/1895. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881.
évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezen-
nel közhírré teszi, hogy az aradi kir. jbi-
róság 17442/95. számú végzése által ifju
Klein Mór aradi lakos javára Grosz Ká-
roly aradi lakos ellen 50 frt tőke, ennek
1895. évi ápril hó 6-ik napjától számi-
tandó 6% kamatai és eddig összesen 37
frt 70 kr. perköltés követelés erejéig el-
rendelt biztosítási végrehajtás alkalmával
biróilag le és felülfoglalt és 325 frtra be-
csült butorok és egyebek Kabdebó Lajos
100 frt és Novotny Antal 28 frt 60 kr.
követelése és járuléka erejéig is nyilván-
os árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 19629/95. sz. ki-
küldetést rendelő végzés folytán a hely-
színén, vagyis Aradon, Óz-utca 27. sz.
alatt leendő eszközésére 1895. évi **novem-
ber 13-ik napjának délelőtt 9 órája** határ-
időül kitűzetik és ahhoz a venni szándé-
kozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak
meg, hogy az érintett ingóságok ezen ár-

verésen az 1881. évi LX. t. cz. 107 §-a
értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron
alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára
az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban meg-
állapított feltételek szerint lesz kifizetendő.
Kelt Aradon, 1895. évi nov. 3-án.

Győrffy Arnold,
kir. bir. végrehajtó.

1205

19126/1895 sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelmiügyi m. kir.
mlnisterium leirata alapján közhírré teszük, hogy
Abazzia (voloscai járás) gyógyfürdő területén a
háraló kereskedést a fennálló háralási szabály-
zat 17 §-ában s az ezen szakaszt kiegészítő ké-
sőbbi rendeletekben bizonyos vidékek lakóinak
biztosított jogok épségben tartása mellett, az
évenkénti furdődény alatt vagyis minden év
október hava 16-ától, május hó 15-éig eltiltatott.
Arad, 1895. szeptember 4-én.

A városi tanács.

Hirdetmény.

A magyar osztály-sorsjáték második osztályának huzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.

Az első osztályban kinem huzott **osztály**sorsjegyeknek ezen huzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok
elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközöndő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második huzásban résztvesznek a nélkül, hogy **ezek**
megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a mig a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért
és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgál-
nak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

I.

Magyar Osztály-sorsjáték Igazgatósága.

Egy Millió

1,000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben az

államilag jóváhagyott

magyar osztály-sorsjátékon

melynek

nagy nyereseményhuzása

1895. december 6 14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

I egész **40 frt** | I tized **4 frt**
I fél **20 frt** | I huszad **2 frt**

Biztonság okáért kérem a sorsjegyek küldését ajánlott levélben
kőrnél. Az ajánlott levél portója fejében 15 kr., nyereseményjegyzékért
10 kr., összesen 25 kr. fizetendő.

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Nyeresemények

1 jutalom	á	600000 kor.	600000 kor.
1 nyeresemény	á	400000 "	400000 "
1 "	á	200000 "	200000 "
1 "	á	100000 "	100000 "
1 "	á	50000 "	50000 "
2 "	á	20000 "	40000 "
2 "	á	15000 "	30000 "
4 "	á	10000 "	40000 "
10 "	á	8000 "	80000 "
27 "	á	6000 "	162000 "
100 "	á	2000 "	200000 "
200 "	á	1000 "	200000 "
1150 "	á	200 "	230000 "
20000 "	á	100 "	2000000 "

21499 nyeresemény 4332000 kor.

Heintze Károly fő-elárusító, **Budapest,**
Szervita-tér 3. sz.

Sürgöny-czim: Lottóheintze Budapest.

1093

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereseménykilátásokhoz jusson, —
öt vagy ennél **több** sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tet-
szés szerinti egész, fél, tized és huszad sorsjegyekből — a fenti áron.

Aradon kapható az **Aradi ipar- és népbank** pénzváltó-üzletében és **Wallfisch Armin** bank- és váltóüzletében

22094/1895.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 62609/95. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhirre tesszük, hogy Franciaország és Schweicz között vámpolitikai tekintetben fennállott kivételes állapot megszűnván, a Franciaország által eképe Schweicznak nyújtott vámmérséklések között oly engedmény van, melyek a mi kiviteli termékeinkre is kiterjednek.

Ezen mérséklések a következőkben foglalhatók össze:

T. sz.	Az áru megnevezése	Egység	a korábbi minimális frank	jelenlegi vámtétel frank
512. bis	Hydraulikus gépek, szivattyúk, ventilátorok 300 kgmnál nagyobb súlyúak, ha legalább 50% öntvényt tartalmaznak 100 kgr. 10		8	

524.	Dynamo-elektrikus gépek 5000 kgmnál nagyobb súlyúak, ha 50% öntvényt tartalmaznak	100	"	20	12
2000—5000 kgr.	súlyúak ha legalább 50 % öntvényt tartalmaznak	100	"	20	18
527.	bis hűtőkészülékek 250 kgmnál nagyobb súlyúak	100	"	15	14
536.	Indító-készülékek dynamo elektrikus gépekre, valamint azoknak egyes részei, ha súlyuk 2000 klogrm-nál nagyobb	100	"	75	85
1000—2000 kgrm.	. . . . .	100	"	75	40
200—1000 kgrm.	. . . . .	100	"	75	45
7—200 kgrm.	. . . . .	100	"	75	60
536. bis	Ivflámpák (nyulátorok)	100	"	15	60

Arad, 1895. október 12-én.

Arad sz. kir. város tanácsa.

22890/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszteriumnak 79480/95. sz. a. kelt intézménye nyomán közhirre tesszük, hogy a szerbiai élő sertéseknek Kőbányára vasúton való behozatala a f. évi augusztus hó 10-ike óta érvényben levő behozatali tilalom hatályon kívül helyezése mellett f. évi október hó 26-tól kezdve ismét megengedett.

Ezen sertések a kőbányai állami sertés veszteglőben kitöltendő nyolcz napi megfigyelési idő letelte után az általános állategészségügyi feltételek illetőleg a sertésforgalom szabályozása tárgyában fennálló rendeletek határozmányainak megtartása mellett a belföldön szabad forgalomba jöhetnek.

Arad, 1895. október 19.

A városi tanács.

Kitüntetve!

Fenáll 1879. óta.

A legszebb, legillőbb és legelmebb

!!KARÁCSONYI AJÁNDÉK!!

egy életnagyságu családi arckép, mely hozzánk küldött bármily fénykép után elkészítetik. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emlékeknek annál is inkább alkalmas, miután egy ily arckép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szobadisz és a legalkalmasabb nász-, névnap, születésnap, vagy bármily más alkalmi és tünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki sértetlenül visszakapja.

Hű hasonlatosságért kezeskedünk.

Egy életnagyságu krétarajz csak 3 frt (Vászonra olajfestmény arcképek finom festéssel legmérsékeltbb árban.) — Szállítási határidő 10—14 napig. Megrendelések karácsonyra azonban minél előbb eszközöndök. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

BODASCHER SIEGFRIED kitüntetett arcképfestészeti műterme

Bécs, II., Praterstrasse 61. szám.

Száz és száz elismerőlevél betekintésre bárkinek rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egynehány felemlítve és pedig:

Az önnél rendelt olajfestmény arcképpel nagyon megvagyok elégedve és műtermét másnak is fogom ajánlani. Kaposvár, 1899. febr. 6. Tallán Béla Somogyi főispánja. (Most B.-Gyalán.)	A szállított arcképpel nagyon megvagyok elégedve. Zala-Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gézy László megyei főjegyző.	A nekem szállított arcképpel teljes elismerésem nyilvánítom. Podolin. Dr. Csáky Károly kórosvos.	Őszinte köszönetem a nekem szállított nagyszerű kivitelű arcképpért. Nagy-Kanizsa, 1898. évi június hó 17. Bátor Lajos a „Zalai Közlöny” szerkesztője.	Az arcképpel megvagyok elégedve s tovább fogom ajánlani. Zágráb, 1894. évi február hó 8-án. Bartusek Iván Jellacic-tér 1.	A hozzám szállított szülőim arcképeivel nagyon megvagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 3-án. Braun Herman cs. és kir. katonai élelmészeti tiszt.
Az arcképpel megvagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Bárany Gyula tanár, Csurgó, Somogy megye.	Az önnél megrendelt arckép megelégedésemre elkészítettett. Zágráb, 1890. évi július hó 31-én. Brodjevin Lajos bornagykereskedő Ilica 28.	A nekem szállított arcképek kitűnően vannak elkészítve. Petőnyi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatója iroda-főnöke Budapest.	Arcképeink jó kivitelért elismerésem és köszönetem. Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csizsinszky Ágost. állami ügyész.	Az arcképet megkaptam. Általános tetszésben részesült. Székely József mérnök, Siamos-Ujvár.	Szüleim arcképe, úgy a hasonlatosság tekintetében, valamint a kivitelben nagyszerűek. Tovább is fogom ajánlani. Horvátkereszt, 1894. évi december hó 22-én. Breyer Márk
A fénykép után készített életnagyságu olajfestmény arcképek, kitűnők. Horvátkereszt, 1895. I/5. Zloch Károly, káplán.	Az arcképeket megkaptam és teljes megelégedésemre nyilvánítom. Legközelebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly képet kérek készíteni. Versecz, 1898. febr. 8. Bauer P. János vaskereskedő.	Az életnagyságu arckép, melyet egy kis fénykép után készített, jó és szép kivitelénél fogva nagy örömet szerzett. N.-Szeben, 1891. szept. 10. Schwabe Hermann ékeszerész.	Fénykép után készített életnagyságu arckép kitűnően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Önt tovább ajánlani. Beszterozo, 1892. évi augusztus 15-én. Dr. Ziegler G. városi orvos.	Boldogult férjem, valamint saját életnagyságu arcképe, melyet ön egy kis fénykép után készített, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1895. ápr. 18 Melsmann Teréz főhercegz Frigyesnél 20.	A nekem szállított arcképpel nagyon megvagyok elégedve és szívesen tovább fogom ajánlani. Mellwig Gyula Kolozsvar.

Nálam sem ügynök, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879. óta Bécsben fennálló kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek elégé bizonyítják czégem megbízhatóságát. Minden megbízás a megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszközöltetik, ami saját érdekemben is van, mert ezáltal a legszelebb körben tovább leszek ajánlva.

848/1895 g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad szabad kir. város gazdasági széke a város közönsége részére 1896. évben szükséges határozatlan mennyiségű lámpa-olaj és Stearinyertya szállítása iránt folyó évi november hó 11 én d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Bánompénzül leteendő 50 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli arlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1895. évi okt. hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula
aljegyző.

1895/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. földmivelségi m. kir. ministeriumnak 58979/1895 számú rendelete nyomán ezennel közhirrre tesszük, hogy Mezőhegyesen (Csanád-megye) 12 drb magyar faju bika darabonként 250 frttól 450 forintig és Tordán (Torda-Aranyos-megye) 16 drb magyar faju bika darabonként 200 frttól 350 frtig eladó.

Megjegyezzük, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmivelségi miniszterium hajlandó szegényebb községek részére a bikákat kedvezményes áron és három egymást félevenként követő részletfizetés mellett átengedni.

Arad, 1895. szept. 28.

A városi tanács.

21130/95.

Hirdetmény.

A nm. m. kir. belügyminister ur 81945/95 sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhirrre tesszük, hogy lőfegyverek és lőszeresek, valamint ezek alkatrészeinek Abyssiniába való kivitele tilos.

Ezen tilalom megszegése az 1879 évi XL. t. cz. 1. §-a értelmében kihágást képez s az azt követő a lőfegyverek és lőszeresek elkobzásán belül az 1879. évi XL. t. cz. 34. §-a alapján egy hónapig terjedhető elzárással és 300 forintig terjedhető börtönbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1895. szept. 28.

A városi tanács.

338/337—1895. k. i. b.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város törvényhatósági területén rendszeresített I. és II. állami anyakönyvi kerületekben az állami anyakönyvvezetők hivatalos óráit következőleg állapítjuk meg:

Hétköznapokon: d. e. 9-től 12 óráig.

d. u. 3-tól 5 "

Vasár- és ünnepnapokon

d. e. 9-től 12 "

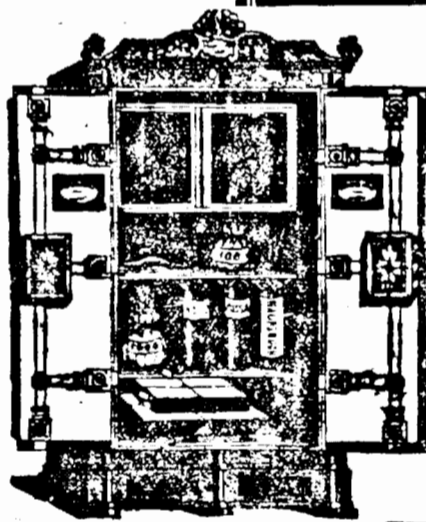
Arad szab. kir. város közigazgatási bizottsága

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

A os. kir. csehr. és a m. kir. ministeriumok s államvesztak eszálítói

tíz és hetürés ollos biztos kis közí és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Köszégek számára kivételesen 25% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Asonkrvül ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai
H O W E,
karikahajó
WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, sebek és csipésnek

ráadás.

Mindenmest varrógépek javítás is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges tartalékok. 581

SINGER L. S.

SINGER L. S.

1880/1895. tk.

1201

Arverési hirdetményi kivonat.

A battonyai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtónak Molnár György végrehajtást szenvedett elleni 90 frt 34 kr. tökékövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a szegedi kir. törvényszék a battonyai kir. járásbírósa területén lévő Tót-Bánhegyes községben fekvő, a tót-bánhegyesi 269. sz. tjkvben foglalt A+416. hr. számú ingatlanra az árverést 1088 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1895. évi december hó 7-ik napján d. e. 9 órakor Tót-Bánhegyes községében meggyújtandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 108 frt 80 krt készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 8383. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A battonyai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság 1895. évi augusztus hó 16-ik napján.

Hajagos,
kir. aljárásbíró.

Egy

pékműhely felállításához
egy fiatal

**jó pékmestert
keresek**

1095

kevés kapitálissal,
házasok elnyben részesülnek.

**Biztos és jövedelmes állásról
előre kezeskedik**

Kugel Jakab Brádon,

hova kérvények címzendők.

Aradi első takarékpénztár. Zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

F. évi november 19-én d. e. 9 órakor fentebbi helyiségben 1895. évi augusztus hó végéig lejárt ékszer, arany és ezüst tárgyak az alapszabályok 64. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali lefizetés mellett elárvereztetnek, mely árveréshez a venni szándékozók tisztelettel meghívattak.

Kelt Aradon, 1895. november 2.

1091

Az igazgatóság.

Vásár hirdetmény.

A gurahoncz

országos pótvásár

1895. évi

**november hó 18-án
fog megtartatni.**

Gurahoncz, 1895. november 5-én.

1096

Az előjáróság.

1204

**Első minőségű
száraz****Cser-hasábfá**

jól felölelve

kapható méterölenként

12 frtért

hazaszállítással együtt

Reiniger A. S.

Maros-utczai fakeskedésében.

Kisjenői jár. főszolgabíróstól.

4881/1895. szám.

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegye kisjenői járás Nagy-Zerind nagyközségben a jegyzői állás elhalálozás folytán üresedésbe jövén, ezen állásnak választás útján leendő betöltésére határidőül f. é. november 27-ének d. e. 10 órája Nagy-Zerind községéhez kitűzetik.

Ezen jegyzői állást elnyerni óhajtok felhivatnak miszerint az 1883. évi I. t. cz. 6-ik §-ában körülírt képzettségüket igazoló okmányok felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi november hó 26-án d. u. 5 óráig a kisjenői főszolgabírói hivatalhoz adják be; a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fogják.

Kisjenő, 1895. november 5.

Péczy Elek,

1097

főszolgabíró.

Erdélyi, Steieri és angol pokróczok

és pedig:

Pokróczok: Igás lovaknak.
Pokróczok: Bérkocsis lovaknak.
Pokróczok: Nyerges lovaknak.
Pokróczok: Katonáknak (egész fehér előírás szerint).
Pokróczok: Kórházak részére.
Pokróczok: Szőnyegeknek.
Pokróczok: Fürdők részére.
Pokróczok: Vasaláshoz.
Pokróczok: Nagy választékban

legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Reich B. Károly-nál

Szabadság-tér 1-ső szám.

Megrendeléseket: monogram készítéseket, egész finom lópokróczokra és ló-maszkákra, melyeket leggyorsabban és legjutányosabban elkészítettek: elvállalok.

! Vidéki megrendelések azonnal és legpontosabban teljesítetnek!

1098

1099

Hirdetés.

**A nagyhalmágyi
első
nagyvendéglő**

1896. január 1-től

3 évre kiadó.

Bővebb felvilágosítást **Scheer Ede** bérlőnél.

**Vékonyhaju
papír dió**

és

tirol nagyfajtájú szelid
gesztenye

facsemeték

több ezer darab 3 évesek, nagyon szép gyökérrzel kaphatók száz darabonként harmincz forintért a gurahoncz uradalmi kertészetből. Megrendeléseket elfogad **Gurahonczon az uradalmi intézőség.**

1092

A világ legjobb fénymáza!

**FERNOLENDT-féle
fénymáz.**

241.

Cs. kir. szab.
gyára

alakult 1832-ben.

Bécs.

Ki lappelieit sötét feketén, fényesen és tartósan akarja megörízni, az csak

Fernolent-fénymázat
vegyen.

Mindenütt kapható.

Főraktár: **Wecheler József** úrnál.

A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék nevet

St. Fernolent
megjegyezni.

